

STRATEGIA ROZWOJU GMINY ŻAGAŃ NA LATA 2021-2027

Wrocław, Żagań, maj 2021

Załącznik do
Uchwały nr

.....
Rady Gminy Żagań z
dnia

Spis treści

1. Wstęp.....	2
2. Podsumowanie diagnozy	3
3. Wyzwania rozwojowe Gminy Żagań	13
4. Wizja oraz cele rozwoju Gminy Żagań	20
5. Priorytety oraz kierunki działań rozwoju Gminy Żagań.....	23
6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.....	36
6.1. Założenia struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy w kontekście ustaleń Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027.....	36
6.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Żagań	42
7. System zarządzania strategią.....	45
7.1. Zasady wdrażania i monitoringu	45
7.2. Ramy finansowe i źródła finansowania	46
7.3. Wytyczne dla sporządzania dokumentów wykonawczych.....	47
7.4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	48
8. Spójność strategii rozwoju gminy ze strategią rozwoju województwa	57
9. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	63
10. Spis map, rysunków, tabel i wykresów	65

1. Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027 jest dokumentem strategicznym Gminy, wyznaczającym kierunki działań, które sukcesywnie powinny być wdrażane. Jest dokumentem komplementarnym do Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, tj. stanowi uzupełnienie i rozwinięcie założeń rozwojowych regionu w wymiarze lokalnym. Spójność planowania na poziomie regionalnym i lokalnym jest kluczowa dla powodzenia realizacji zamierzeń rozwojowych w gminie Żagań.

Strategia Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027 jest dokumentem wyjściowym dla szeregu polityk rozwojowych poziomu lokalnego, w tym związanych z planowaniem przestrzennym, zagadnieniami społecznymi, promocją gminy, rewitalizacją. Jest dokumentem, który powinien być realizowany ponad podziałami politycznymi, angażując wszelkie możliwe zasoby i środki. Ukierunkowany jest na podnoszenie jakości życia mieszkańców, powinien być co do zasady wdrażany bez względu na kadencyjność władz samorządowych. Bazuje bowiem na szczegółowej diagnozie społeczno-gospodarczej i uwzględnia uwarunkowania przestrzenne rozwoju gminy. Model rozwoju gminy opiera się na faktach oraz zdiagnozowanych potrzebach mieszkańców.

Ustalenia zawarte w Strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze Gminy długookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego. Wokół jej ustaleń koncentrować się będą działania zmierzające do zapewnienia jak najlepszych warunków życia mieszkańcom Gminy oraz tworzenia sprzyjających warunków dla dalszego rozwoju.

W ramach prac nad Strategią przeprowadzono badania ilościowe i jakościowe, które wniosły istotny wkład w definiowanie kierunków rozwoju gminy. Strategię opracowano z uwzględnieniem zasad zgodności programowej z podstawowymi dokumentami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi.

Pracę nad tworzeniem części strategicznej rozpoczęto od sformułowania wizji i misji rozwoju. Następnie zostały określone cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań. W kolejnych rozdziałach przedstawiono rekomendacje wdrażania Strategii – zawierające najważniejsze wnioski dotyczące budowy systemu wdrażania.

2. Podsumowanie diagnozy

Sfera społeczna

Gmina Żagań, według stanu na 31.12.2019 roku (dane Głównego Urzędu Statystycznego), liczyła 7 306 mieszkańców, W 2019 roku zamieszkiwało gminę o 2,31% więcej osób niż w 2012 roku.

Jednocześnie w latach 2012-2019 obserwowano następujące zmiany struktury społeczeństwa w gminie wiejskiej Żagań:

- Spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat włącznie) – liczba ludności w tej kategorii wiekowej zmniejszyła się z 1 475 do 1 342 osób, co oznacza spadek na poziomie -9,02%.
- Nieznaczny spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym (18-60/65 lat) – liczba ludności w tej kategorii wiekowej zmniejszyła się w gminie z 4 723 do 4 691 osób, co oznacza spadek -0,68%.
- Wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (powyżej 60/65 lat) – liczba ludności w tej kategorii wiekowej zwiększyła się z 943 do 1 273 osób, co oznacza wzrost o 34,99%.

W porównaniu z 2012 rokiem w 2019 roku wśród mieszkańców gminy Żagań wzrosła liczba dzieci w wieku 0-2 lata o 1,42% i 7-12 lat o 0,62% oraz wzrosła liczba osób w wieku 35-44 lata o 9,21, 45-54 o 10,26% jak również osób najstarszych w wieku 55-64 lat o 1,87%, 65 lat i więcej aż o 38,68% (największy wzrost).

W perspektywie do 2030 roku zwiększy się liczba osób w wieku senioralnym wieku 70+ (z 605 do około 985 osób) i 80+ (z 244 do około 323 osób).

Na tle analizowanych jednostek administracyjnych gmina Żagań wyróżniała się wyższym i przy tym dodatnim przyrostem naturalnym na 1000 ludności (3,41%). Przez cały analizowany okres, poza dwoma latami (2015 i 2017), wskaźnik ten przyjmował w gminie wartości dodatnie, w przeciwieństwie do innych analizowanych jednostek.

Dane dotyczące migracji, tj. zameldowań i wymeldowań, pozwalają stwierdzić, iż w analizowanym okresie do gminy Żagań więcej osób przyjechało niż wyjechało. Średniorocznie było to 14,63 osoby, a w całym okresie 117 osób.

Zagrożeniem dla przyszłych procesów migracyjnych jest zmniejszająca się liczba ludności w mieście Żaganiu oraz powiecie żagańskim. W okresie od 2010 do 2019 spadek liczby ludności miasta i powiatu wynosił odpowiednio 4,73% oraz 4,43%. Zjawisko to wpływać będzie na skalę migracji i napływu nowych mieszkańców do przestrzeni gminy Żagań.

W Żaganiu saldo migracji dla okresu 2012-2019 było ujemne i wynosiło średniorocznie -95,50, z czego w około 65% związane było z trwałym ubytkiem ludności (ujemne saldo migracji

miejskich). Oznacza to, że maleje potencjał demograficzny miasta Żagania, co może mieć również swoje negatywne skutki dla gminy Żagań (osłabienie dynamiki suburbanizacji).

W analizowanym okresie liczba budynków mieszkalnych w gminie zwiększyła się o 7,53%, mieszkań o 4,63%, a izb o 6,24%. Całkowita powierzchnia użytkowa mieszkań wzrosła w latach 2012-2018 o 7,58%. W roku 2019 wg GUS liczba budynków mieszkaniowych wzrosła do 1580.

Gminę Żagań cechowała poprawiająca się sytuacja materialna mieszkańców gminy. W liczbie gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Żagań w latach 2012-2018 widoczna była tendencja malejąca. Ogółem liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie w 2018 roku była o 36,47% niższa niż w 2012 roku. W przypadku osób korzystających z pomocy również wystąpiła również tendencja malejąca, a ponadto jej dynamika okazała się większa – w latach 2012-2018 liczba osób objętych pomocą zmniejszyła się o 44,02%.

W 2019 roku w rejestrze osób bezrobotnych w gminie wiejskiej Żagań wg danych GUS pozostawało 147 mieszkańców. W porównaniu do 2012 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie zmniejszyła się o 293 osoby, tj. o 66,6%. W całym analizowanym okresie widoczny jest stały trend spadkowy.

W gminie Żagań kwoty wydatków na 1 mieszkańca na zadania własne z zakresu pomocy społecznej były wyższe od średniej w grupie porównawczej. W 2018 roku na 1 mieszkańca gminy Żagań przypadało 294 zł tej kategorii wydatków, przy średniej w grupie porównawczej wynoszącej 225 zł. Rosnąca liczba osób w wieku senioralnym przekładać się będzie na rosnące potrzeby w zakresie opieki zdrowotnej.

Gmina Żagań cechowała się stosunkowo wysokim zasięgiem korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w porównaniu z innymi analizowanymi jednostkami. W 2018 roku udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności gminy ogółem wynosił 6,3%, tj. więcej niż w skali kraju (5,1%) i województwa (5,8 %), i tylko nieznacznie mniej niż w powiecie żagańskim (6,6%).

Gmina Żagań posiada rozwiniętą infrastrukturę kulturalną oraz aktywne instytucje wspierającej rozwój kultury. Zadania własne gminy z zakresu krzewienia i upowszechniania kultury realizowane są w świetlicach wiejskich (łącznie 14 świetlic). Na terenie gminy znajduje się 7 placówek bibliotecznych i ich filii. Dane porównawcze z Monitora Rozwoju Lokalnego wskazują, że w gminie Żagań wydatki na kulturę i dziedzictwo narodowe przypadające na 1 mieszkańca były wyższe od średniej w grupie porównawczej. W 2018 roku na 1 mieszkańca gminy przypadało 182 zł tej kategorii wydatków, przy średniej w grupie porównawczej wynoszącej 111 zł.

Według danych GUS w 2018 roku na terenie gminy Żagań działalność prowadziło 6 klubów sportowych. Wg danych GUS w porównaniu do 2012 roku liczba klubów sportowych i sekcji w gminie wzrosła o 4 podmioty. Natomiast kadrę klubów sportowych w 2018 roku tworzyło 7 trenerów (o 7 więcej niż w 2012 roku), 3 instruktorów sportowych (o 2 tj. 200% więcej niż

w 2012 roku) i 5 innych osób prowadzących zajęcia sportowe (o 4, tj. 400 % więcej niż w 2012 roku). Analiza porównawcza wskazuje, że gmina Żagań jest przestrzenią o większej aktywności sportowej mieszkańców w porównaniu do średniej dla grupy porównawczej. W 2018 roku na 1000 mieszkańców gminy członkami klubów sportowych było 29,5 osób, a w grupie porównawczej średnia wynosiła 20,3 osoby.

W 2019 roku gmina Żagań była organem prowadzącym dla jednego przedszkola publicznego i czterech szkół podstawowych. Placówki edukacyjne systematycznie są modernizowane. Działania te powinny być kontynuowane. Wg danych GUS gmina cechowała się niskimi wartościami wskaźnika dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat. W 2018 roku na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat do gminnych przedszkoli, punktów przedszkolnych i oddziałów przedszkolnych uczęszczało 552 dzieci. W gminie nie było żłobków.

Na terenie gminy Żagań funkcjonują 4 Ochotnicze Straże Pożarne: OSP JELENIN, OSP MIODNICA, OSP DZIETRZYCHOWICE, OSP TRZEBÓW.

Analiza porównawcza gminy Żagań z innymi podobnymi gminami wskazuje na wyższy poziom przestępstw popełnianych przeciwko mieniu. W 2018 roku na 10 tys. mieszkańców gminy Żagań stwierdzono 119 takich przestępstw, przy średniej w grupie porównawczej wynoszącej 56 przestępstwa.

W gminie obserwowany był rosnący poziom aktywności społecznej. Aktywność społeczną mieszkańców gminy wiejskiej Żagań w relacji do innych jednostek można porównać za pomocą wskaźnika liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców. Wg danych GUS w 2018 roku w gminie Żagań wskaźnik ten wynosił 45 organizacji. Osiągnięta wartość pozostawała na poziomie wyższym na tle analizowanych jednostek, tj. zdecydowanie wyższym niż wynosiła w tym okresie średnia krajowa (38 podmiotów NGO na 10 tys. mieszkańców), wojewódzka (39 podmiotów na 10 tys. mieszkańców) oraz przede wszystkim powiatowa (29 podmiotów na 10 tys. mieszkańców). Na tle gmin z grupy porównawczej gmina Żagań wyróżniała się pozytywnie pod względem liczby organizacji pozarządowych, dynamiki ich powstawania w ostatnich latach oraz poziomu wsparcia finansowego organizacji pozarządowych z budżetu gminy.

Sfera gospodarcza

Wg danych GUS 2019 roku na terenie gminy Żagań działalność prowadziło 609 podmiotów gospodarki narodowej. Liczba podmiotów w gminie na przestrzeni lat 2012-2019 systematycznie rosła. Ogółem w 2019 roku liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie okazała się o 22,79% wyższa niż w 2012 roku.

W strukturze podmiotów z gminy Żagań dominowały firmy mikro, tj. podmioty zatrudniające od 0 do 9 pracowników. W 2019 roku stanowiły one 97% wszystkich przedsiębiorstw w gminie. Ich liczebność zwiększyła się w analizowanym okresie o 23,9%.

Na tle grupy porównawczej, czyli wybranych gmin wiejskich z województwa lubuskiego, gmina Żagań wyróżniała się pozytywnie wybranymi wskaźnikami opisującymi aktywność gospodarczą. Gmina Żagań charakteryzowała się na tle grupy porównawczej wyższymi od średniej wpływami z podatków z tytułu PIT, co świadczy o większym potencjale aktywności zawodowej mieszkańców gminy. Warto odnotować wzrost dochodów gminy z tego tytułu. Ponad dwukrotnie wyższe od średniej w grupie porównawczej były w gminie Żagań wpływy z tytułu podatku od nieruchomości.

Gmina Żagań charakteryzowała się odmienną od średniej w grupie porównawczej strukturą zatrudniania. Odsetek zatrudnionych w usługach w gminie Żagań w 2018 roku wynosił 50%, przy średniej w grupie porównawczej wynoszącej 35%.

W okresie od 2012 do 2019 roku gmina Żagań systematycznie zwiększała swoje dochody. W analizowanym okresie dochody gminy wzrosły z poziomu 18,75 mln zł w 2012 roku do 34,84 mln zł w 2019 roku. Do kategorii najważniejszych własnych źródeł dochodów należy zaliczyć dochody pochodzące z PIT. Wymienione źródło dochodów charakteryzowało się istotnym udziałem w dochodach ogółem. W tym miejscu warto zaznaczyć, iż w odniesieniu do dochodów pochodzących z PIT rezerwy wzrostu związane są z poziomem aktywności ekonomicznej mieszkańców oraz poziomem wynagrodzeń.

Zagrożeniem dla polityki rozwoju gminy jest niepewność w zakresie prowadzenia polityki fiskalnej samorządów, wynikająca ze zmieniających się regulacji prawnych.

Wyższy poziom dochodów własnych, a więc generowanych na poziomie lokalnym, widoczny był w gminie Żagań w dochodach własnych przypadających na 1 mieszkańca. W 2018 roku dochody własne na mieszkańca wynosiły 1861 zł, przy średniej w grupie porównawczej wynoszącej 1278.

Gmina posiada ograniczenia dla rozwoju funkcji gospodarczych bezpośrednio na swoim obszarze. Niekorzystnie, zarówno w gminie Żagań, jak też w grupie porównawczej, kształtowały się relacje demograficzne, odnoszące się do zastępowalności osób odchodzących z rynku pracy przez nowe pokolenie. Widoczna była niekorzystna dynamika zmiany wartości wskaźnika różnicy liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 lat na 1000 mieszkańców gminy. Warto zauważyć, iż w grupie porównawczej wartości tego wskaźnika dla 2018 roku były wyraźnie mniej korzystne niż w gminie Żagań.

Wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności wskazuje na relatywnie niższy poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy Żagań na tle innych jednostek. W 2019 roku na 1000 mieszkańców gminy przypadało 67 osób prowadzących działalność gospodarczą. W tym samym roku w skali kraju na 1000 ludności działalność gospodarczą prowadziły 84 osoby, w skali województwa 83 osoby, a w skali powiatu 69 osób.

W gminie Żagań na tle grupy porównawczej notowano wyraźnie niższe wartości wskaźnika nowo oddanej powierzchni komercyjnej do liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych.

Wskaźnik pracujących na 1000 ludności pozwala porównać sytuację w gminie oraz innych jednostkach administracyjnych. Porównanie to jest dla gminy wiejskiej Żagań niekorzystne. W 2019 roku na 1000 mieszkańców gminy przypadały bowiem 52 osoby pracujące, co było wartością najniższą na tle analizowanych jednostek, zdecydowanie niższą od średniej krajowej (255 osób), wojewódzkiej (236), jak również powiatowej (140) i miasta Żagań (188).

W gminie słabo rozwinięta jest funkcja obsługi ruchu turystycznego. Gmina cieszy się zainteresowaniem wśród miłośników przyrody, grzybiarzy, kajakarzy, rowerzystów oraz amatorów zimowych kąpiel – aczkolwiek na terenie gminy brak jest wyróżniających atrakcji turystycznych. Bazę noclegową w gminie tworzą gospodarstwa agroturystyczne. Obiekty noclegowe znajdują się również w Żaganiu.

Pandemia COVID-19 jest szczególną sytuacją w historii Świata, kraju i miasta. Sytuacja związana z pandemią jest zupełnie nowym doświadczeniem, zarówno dla mieszkańców, przedsiębiorców, sfery publicznej i dla wielu aspektów funkcjonowania kraju. Brak dostatecznej wiedzy medycznej nt. tej choroby oznacza dużą niepewność w projektowaniu pomysłu na rozwój miasta. Wciąż nie są bowiem znane skutki długoterminowe, zarówno dla zdrowia mieszkańców, ale też sfery finansów publicznych.

Szans na rozwój gospodarczy i wsparcie z wychodzenia z kryzysu po pandemii COVID-19 należy postrzegać w planach rządowych i europejskich. Aby pomóc w naprawieniu szkód gospodarczych i społecznych, jakie wyrządziła pandemia koronawirusa, Komisja Europejska, Parlament Europejski oraz szefowie państw i rządów UE zatwierdzili plan odbudowy dla Europy. Ma on pomóc w wyjściu z kryzysu oraz zapewnić podstawy dla bardziej nowoczesnej i zrównoważonej Europy.

Długoterminowy budżet UE w połączeniu z NextGenerationEU, tymczasowym instrumentem pobudzającym ożywienie gospodarki, to największy pakiet środków, jaki został dotychczas sfinansowany z unijnego budżetu. Łączna kwota 1,8 bln euro pomoże odbudować gospodarkę Europy po kryzysie wywołanym COVID-19.

Sfera przestrzenna

Gmina Żagań położona jest w południowej części województwa lubuskiego. Od północy sąsiaduje z gminą Nowogród Bobrzański; od wschodu z gminami: Brzeźnica, Szprotawa i Małomice; od południa graniczy z gminą Osiecznica (województwo dolnośląskie); od zachodu z gminami: Iłowa i Żary. Gmina Żagań jest gminą o statusie wiejskim z siedzibą w mieście Żagań.

Położenie gminy Żagań w sąsiedztwie ośrodka miejskiego sprzyja dostępowi do usług publicznych zlokalizowanych w Żaganiu (m. in. edukacji, ochrony zdrowia) oraz rynku pracy.

Szans na rozwój gminy należy upatrywać we współpracy ponadlokalnej, która jest ukierunkowana na kompleksowe rozwiązywanie problemów i wykorzystanie atutów rozwojowych w układach funkcjonalnych.

Szansą jest m. in. wykorzystanie dogodnego położenia w bezpośrednim sąsiedztwie ośrodka regionalnego jakim jest miasto Żagań - pod kątem zabezpieczenia miejsc wypoczynku oraz zamieszkania.

Gmina Żagań aktywnie współdziałała na zasadzie partnerstwa z gminami sąsiadującymi. W ramach partnerstwa wspólnie z miastem Żagań, miastem Żary, gminą Żary. Wspólnie zrealizowano m. in. Kompleksowy program komunikacji w Żarsko – Żagańskim Obszarze Funkcjonalnym (ŻŻOF).

Od dnia 20 kwietnia 2006 r. Gmina Żagań aktywnie uczestniczy w Lokalnej Grupy Działania Bory Dolnośląskie.

Gmina jest członkiem Łużyckiego Związku Gmin. Powstanie Związku, skupiającego położone blisko siebie gminy z powiatów żagańskiego i żarskiego zainicjowano w 1999 roku. Ze środków żarskiego PFOŚiGW sfinansowano „Program gospodarki odpadami dla powiatów Żagań i Żary”, który stał się podstawą wszelkich rozważań o przyszłości tego sektora w południowej części województwa. Łużycki Związek Gmin obecnie zrzesza 15 gmin członkowskich położonych na terenie powiatów: żarskiego, żagańskiego i krośnieńskiego w południowo-zachodniej części województwa lubuskiego. Do zadań Związku należy: wspólne planowanie, wykonywanie i eksploatowanie obiektów z zakresu ochrony środowiska; wdrażanie nowoczesnych technologii gospodarowania odpadami i gospodarką wodno-ściekową; prowadzenie edukacji w zakresie ochrony środowiska; planowanie, wykonywanie i eksploatowanie obiektów z zakresu infrastruktury technicznej i społecznej o znaczeniu ponadgminnym; pozyskiwanie środków finansowych na realizację planowanych inwestycji.

Na terenie gminy Żagań zlokalizowany jest obszar chronionego krajobrazu „25 – Dolina Bobru”. Na terenie gminy Żagań występuje Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 Dolina Dolnego Bobru (PLH080068) – obszary siedliskowe. Obszar Specjalnej Ochrony Dolina Dolnego Bobru obejmuje biegnącą z południa na północ dolinę dolnego biegu Bobru na odcinku od Żagania do Dychowa w okolicy Krosna Odrzańskiego, z przerwą w okolicy Nowogrodu Bobrzańskiego. Obszar ma duże znaczenie dla zachowania ciągłości korytarza ekologicznego doliny rzeki wraz z występującymi tu licznymi biocenozami dobrze zachowanych łągowych lasów dębowo-wiązowo-jesionowych.

Gmina Żagań jest szczególnie bogata w kopaliny użyteczne, których eksploatacja odbywa się systemem odkrywkowym. Pozostałości po takiej działalności to dziesiątki nie zrehabilitowanych wyrobisk poeksploatacyjnych. Szczególnie widoczne jest to w dolinie rzeki Kwisy.

Gmina Żagań cieszy się zainteresowaniem wśród miłośników przyrody, grzybiarzy, kajakarzy, rowerzystów oraz amatorów zimowych kąpeli – aczkolwiek na terenie gminy brak jest wyróżniających atrakcji turystycznych. Organizowane są tu spływy kajakowe, wycieczki rowerowe. Trzebów nad rzeką Kwisą stał się miejscem całorocznych spotkań, aktywnego wypoczynku, zarówno rodzin, jednodniowych turystyki czy zorganizowanych grup. Ze szlaku

kajakowego rzekami Kwisa i Bóbr od Trzebowa przez Żagań do Gorzupi korzystają okoliczne stowarzyszenia, organizujące spływy kajakowe, połączone ze zwiedzaniem okolicznych zabytków i żagańskiego parku przypałacowego.

Gmina Żagań terenem działań stowarzyszeń i grup, związanych z turystyką czy kultywowaniem zdrowego trybu życia.

W gminie występują zasoby dziedzictwa kulturowego. O wartościach kulturowych obszaru gminy decydują:

- archeologiczne ślady pierwotnego osadnictwa,
- zachowane plany wsi z XIII wieku,
- zabytki architektury i budownictwa, wpisane do rejestru zabytków oraz objęte ewidencją konserwatorską,
- zespoły zabudowy wiejskiej, decydujące o charakterze krajobrazu terenu i układzie przestrzennym miejscowości,
- zespoły folwarczne jako dominanty przestrzenne w osiedlach wiejskich i świadectwo dawnej gospodarki rolnej,
- zabytki komponowanej zieleni: dworskie parki i relikty cmentarzy. Z punktu widzenia archeologii najcenniejszymi są tereny wczesnego osadnictwa, a więc rejon Starego Żagania i Pożarowa. Równie ważne są centralne punkty niektórych wsi, zwłaszcza rejony usytuowania kościołów i feudalnych siedzib. Godny uwagi jest najstarszy folwark w Puszczykowie - przysiółek wsi Stary Żagań (wzmiankowany w 1290 roku), wyrosły zapewne z XII- wiecznego żrebia. Także obszary wsi Rudawica i Łozy, gdzie można się spodziewać reliktyw po hutniczych dymarkach.

Komponowana zielen, czyli podworskie parki i cmentarze, uległa po roku 1945 totalnej degradacji. Znamiona planowanych założeń mają jeszcze parki w Dietrzychowicach, Jeleninie i Chrobrowie.

Zabudowa wiejska, zwłaszcza w miejscowościach o układzie łańcuchowym, rozproszona na dużej przestrzeni, pozbawiona jest znaczących walorów plastycznych i krajobrazowych. O jej wartościach pod tym względem można zatem mówić tylko w odniesieniu do centralnych punktów wiejskich, gdzie usytuowane są kościoły i założenia dworskie.

Zabudowa mieszkalna i gospodarcza pochodzi w większości z drugiej połowy XIX wieku. W każdej miejscowości zachowały się jednak nieliczne domy wcześniejsze, z pierwszej połowy XIX wieku.

Sieć drogową na terenie Gminy Żagań tworzą drogi powiatowe, gminne, wojewódzkie oraz krajowe. Sieć dróg gminnych tworzy 43 dróg o łącznej długości 87,8 km. Gmina Żagań jest ważnym węzłem kolejowym. Biegnie tu ważna linia kolejowa: Łódź Kaliska – Tuplice, Wrocław – Gubinek (czyli Śląsk – Berlin). Przez teren gminy przechodzą również nieczynne linie kolejowe Wolsztyn – Żagań oraz Linia Żagań – Jelenia Góra. Przewozy towarowe na trasie Żagań – Jankowa Żagańska – Przewóz – Sanice mają charakter bocznicy.

Na terenie gminy Żagań oraz w gminach partnerskich Żarsko-Żagański Obszaru Funkcjonalnego trwa realizacja projektu unijnego, w ramach którego stawiane są kolejne wiaty przystankowe, rowerowe wraz ze stojakami. Zaczyna już działać Dynamiczna Informacja Pasażerska, gdzie znajduje się informacja o przyjazdach autobusów zarówno w czasie rozkładowym, jak i rzeczywistym.

Dostęp do sieci wodociągowej na terenie gminy Żagań można uznać za powszechny. Prawie wszyscy mieszkańcy posiadają dostęp do wody z wodociągów. W 2018 roku odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej ukształtował się w gminie na poziomie 99,9% w porównaniu do 81,8% w 2012 roku. Stawia to gminę w korzystnej sytuacji w stosunku do powiatu (96,2%), województwa (94,6%) oraz kraju (92,1%).

Na podstawie odsetka ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w gminie Żagań można stwierdzić, że dostęp do kanalizacji jest mniej powszechny niż do wodociągów. W 2018 roku z sieci kanalizacyjnej korzystało 89,1% mieszkańców gminy. Był to odsetek wyższy niż wynosiła średnia krajowa (70,8%), wojewódzka (74,1%) i powiatowa (69,1%).

W 2012 roku na terenie gminy znajdowało się 1 280 zbiorników bezodpływowych i 48 oczyszczalni przydomowych. W 2018 roku liczba zbiorników bezodpływowych zmniejszyła się do poziomu 420 (spadek o 67,19%), zaś liczba oczyszczalni przydomowych znacznie wzrosła do 249 (wzrost o 418,75%).

W 2019 roku usługa odbierania odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych i nieruchomości lokali użytkowych, realizowana była na podstawie umowy zawartej z Miejskim Przedsiębiorstwem Oczyszczania i Robót Drogowych Sp. z o.o.

W roku 2019 zrealizowano projekt „Budowa Punktu Selektywnego Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Gminy Żagań”. Głównym celem projektu było zmniejszenie poziomu odpadów komunalnych, w tym odpadów niebezpiecznych z obszaru gminy Żagań, podlegających składowaniu.

W 2018 roku długość czynnej sieci gazowej znajdującej się na terenie gminy wiejskiej Żagań wynosiła 21,9 km, tj. o 5,63% więcej niż w 2012 r. W analizowanym okresie zwiększyła się znacznie liczba czynnych przyłączy do budynków (o 64,15%), nieznacznie wzrosła liczba odbiorców gazu (o 3,18%) oraz znacznie zmalała liczba odbiorców gazu ogrzewających tym paliwem mieszkania (o 70,59%). Ogółem w 2018 roku z gazu sieciowego korzystało 1 573 mieszkańców gminy. W porównaniu do 2012 roku liczba ludności korzystającej z tego medium zwiększyła się w całej gminie tylko nieznacznie (o 1,22%).

Realizacja działań strategicznych zakładających osiągnięcie znaczącej redukcji emisji gazów cieplarnianych w perspektywie do roku 2050 to priorytet polityk europejskich i rządowych. Europejski Zielony Ład to nasz plan działania na rzecz zrównoważonej gospodarki UE. Można to osiągnąć poprzez przekształcenie wyzwań związanych z klimatem i środowiskiem w nowe możliwości we wszystkich obszarach polityki, a także zadbanie o to, by transformacja była sprawiedliwa i sprzyjała włączeniu społecznemu.

Syntezę zjawisk i czynników rozwojowych, w tym problemów, barier oraz potencjałów gminy i szans rozwojowych ujęto w postaci klasycznej analizy SWOT.

Analiza SWOT obejmuje analizę:

- Mocnych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych (endogenicznych), czyli elementów rzeczywistości mających pozytywny charakter z punktu widzenia jego przyszłego rozwoju,
- Słabych stron, tj. uwarunkowań wewnętrznych o negatywnym charakterze,
- Szans, tj. uwarunkowań zewnętrznych (egzogenicznych) o charakterze pozytywnym. Jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza obszarem gminy Żagań lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na jej obszarze,
- Zagrożeń, tj. uwarunkowań zewnętrznych mających negatywny wpływ na rozwój gminy Żagań, których źródła leżą poza obszarem gminy lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na jej obszarze.

Tabela 1. Czynniki rozwojowe SWOT gminy Żagań

Mocne strony	Słabe strony
1. Umiarkowanie korzystne wskaźniki demograficzne, wpływające na relatywnie stabilną wielkość populacji gminy w przyszłości.	1. Niekorzystne zmiany demograficzne, charakteryzujące się rosnącą liczbą osób w wieku senioralnym i rosnącym obciążeniem demograficznym.
2. Poprawiający się jakościowo i zwiększający ilościowy potencjał zasobów mieszkaniowych.	2. Zmiana charakteru problemów społecznych oraz ich znaczna skala.
3. Poprawiająca się sytuacja materialna mieszkańców gminy.	3. Deficyty w zakresie dostępności do opieki przedszkolnej i żłobkowej.
4. Rozwinięta infrastruktura kulturalna oraz aktywne instytucje wspierające rozwój kultury.	4. Wysoki na tle grupy porównawczej poziom przestępstw przeciw mieniu.
5. Rozwijająca się oferta w zakresie sportu i rekreacji.	5. Ograniczenia dla rozwoju funkcji gospodarczych bezpośrednio na obszarze gminy.
6. Dobra dostępność i poziom edukacji podstawowej.	6. Słabo rozwinięta funkcja obsługi ruchu turystycznego oraz brak wyróżniających się atrakcji turystycznych.
7. Dobrze rozwinięty i funkcjonalny system zapewniający bezpieczeństwo publiczne.	7. Niski stopień rozwoju sieci gazowej.
8. Rosnący poziom aktywności społecznej.	8. Słaby dostęp do szerokopasmowego Internetu.
9. Zasoby dziedzictwa kulturowego.	9. Występowanie dużej liczby niezrekultywowanych wyrobisk po eksploatacji kopalni.
10. Rosnąca aktywność gospodarcza.	
11. Rosnący poziom dochodów gminy	

<ul style="list-style-type: none"> 12. Potencjał przyrodniczy i krajobrazowy gminy, sprzyjający rozwojowi funkcji wypoczynkowej. 13. Dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna gminy. 14. Dobrze rozwinięta infrastruktura wodno-kanalizacyjna. 15. Zorganizowany system gospodarki odpadami. 	<p>10. Zdegradowane przestrzenie obszarów wiejskich.</p>
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> 1. Rosnący poziom wynagrodzeń, wynikający ze wzrostu gospodarczego kraju, wpływający na wzrost dochodów podatkowych gminy. 2. Realizacja działań strategicznych zakładających osiągnięcie znaczącej redukcji emisji gazów cieplarnianych w pespektywie do roku 2050. 3. Plan odbudowy dla Europy. 4. Atuty lokalizacyjne gminy, wpływające na atrakcyjność osiedleńczą oraz inwestycyjną. 5. Współpraca ponadlokalna, ukierunkowana na kompleksowe rozwiązywanie problemów i wykorzystanie atutów rozwojowych w układach funkcjonalnych. 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Niepewna sytuacja demograficzna w przyszłości. 2. Ograniczona dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej. 3. Sytuacja związana z pandemią COVID-19. 4. Niepewność w zakresie prowadzenie polityki fiskalnej samorządów, wynikająca ze zmieniających się regulacji prawnych.

Źródło: opracowanie własne

3. Wyzwania rozwojowe Gminy Żagań

Ostatnim etapem podsumowania diagnostycznego jest sformułowanie wyzwań rozwojowych gminy Żagań w perspektywie strategicznej.

Łącznie zdefiniowano dziewięć wyzwań rozwojowych, integrujących najważniejsze czynniki z analizy SWOT.

Rysunek 1. Wyzwania rozwojowe gminy Żagań

Źródło: opracowanie własne

Wyzwanie 1. Wzmocnić funkcję gospodarczą gminy.

Oczekiwane efekty: wzmocnienie atrakcyjności gminy dla inwestycji gospodarczych, wzrost dochodów gminy, wzmocnienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy, podnoszenie konkurencyjności gospodarki.

Gmina powinna dążyć do wzmocnienia funkcji gospodarczej na swoim terenie, co bezpośrednio wpłynie na wzmocnienie potencjału rozwojowego Gminy poprzez wzrost dochodów, głównie z podatku od nieruchomości. Gmina powinna wykorzystać swoje atuty lokalizacyjne, dostępne tereny inwestycyjne oraz dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną i drogową. Rozwój aktywności gospodarczej na terenie gminy powinien być realizowany w kontekście powiązań funkcjonalnych. Rozwój gospodarczy na terenie gminy wpłynie nie tylko na wzrost dochodów własnych gminy, ale będzie również wносить wkład w podnoszenie konkurencyjności lokalnej gospodarki. Wzmocni lokalne obiegi gospodarcze oraz podniesie atrakcyjność rynku pracy.

Wyzwanie integruje następujące czynniki rozwojowe:

- Dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna gminy.
- Dobrze rozwinięta infrastruktura wodno-kanalizacyjna.
- Atuty lokalizacyjne gminy, wpływające na atrakcyjność osiedleńczą oraz inwestycyjną.
- Współpraca ponadlokalna, ukierunkowana na kompleksowe rozwiązywanie problemów i wykorzystanie atutów rozwojowych w układach funkcjonalnych.
- Niepewność w zakresie prowadzenia polityki fiskalnej samorządów, wynikająca ze zmieniających się regulacji prawnych.

Wyzwanie 2. Poprawić jakość przestrzeni osadniczej.

Oczekiwane efekty: poprawa jakości życia na terenie gminy, podnoszenie konkurencyjności osadniczej sprzyjające przyciąganiu nowych mieszkańców, wzrost dochodów gminy.

Jakość przestrzeni osadniczej wpływa na ocenę jakości życia. Gmina Żagań jako przestrzeń podmiejska konkuruje z innymi gminami o nowych mieszkańców. Kluczowe dla oceny jakości przestrzeni osadniczej są zarówno kwestie związane z infrastrukturą techniczną, jak też społeczną oraz jakość usług publicznych. Gmina powinna dążyć do poprawy wizerunku i estetyki, wykorzystując m. in. walory dziedzictwa kulturowego. Mieszkańcy w badaniu ankietowym potwierdzają, iż poprawa estetyki i wyglądu przestrzeni mieszkaniowych jest jednym z priorytetów. Ważny dla wizerunku gminy jest dostęp do szerokopasmowego Internetu. Zachowanie stabilności demograficznej wpływać będzie na potencjał dochodów własnych Gminy, a tym samym kształtować będzie zdolność realizacji polityki rozwoju lokalnego.

Wyzwanie integruje następujące czynniki rozwojowe:

- Dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna gminy.

- Dobrze rozwinięta infrastruktura wodno-kanalizacyjna.
- Atuty lokalizacyjne gminy, wpływające na atrakcyjność osiedleńczą oraz inwestycyjną.
- Rozwinięta infrastruktura kulturalna oraz aktywne instytucje wspierające rozwój kultury.
- Rozwijająca się oferta w zakresie sportu i rekreacji.
- Deficyty w zakresie dostępności do opieki przedszkolnej i żłobkowej.
- Słaby dostęp do szeroko pasmowego Internetu.
- Zdegradowane przestrzenie obszarów wiejskich.
- Niepewność w zakresie prowadzenia polityki fiskalnej samorządów, wynikająca ze zmieniających się regulacji prawnych.

Wyzwanie 3. Stworzyć ofertę osiedlania się na terenie gminy.

Oczekiwane efekty: podniesienie jakości życia mieszkańców, napływ nowych mieszkańców, wzrost aktywności gospodarczej na obszarze gminy, wzrost dochodów mieszkańców i gminy.

Gmina Żagań posiada atuty do rozwoju funkcji mieszkaniowej i przyciągania nowych mieszkańców. To m. in. lokalizacja w sąsiedztwie przestrzeni miejskiej, dobrze rozwinięta infrastruktura sieciowa i potencjał przyrodniczy. Przyszła atrakcyjność osiedleńcza gminy będzie bazować również na potencjale gospodarczym obszaru funkcjonalnego. Różnorodność ofert pracy wspierać będzie zatrzymanie młodych i wpływać będzie na dalszy wzrost wynagrodzeń. Gmina powinna dążyć do dalszego wzmacniania infrastruktury technicznej i społecznej.

Wyzwanie integruje następujące czynniki rozwojowe:

- Dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna gminy.
- Dobrze rozwinięta infrastruktura wodno-kanalizacyjna.
- Potencjał przyrodniczy i krajobrazowy gminy, sprzyjający rozwojowi funkcji wypoczynkowej.
- Atuty lokalizacyjne gminy, wpływające na atrakcyjność osiedleńczą.
- Rozwinięta infrastruktura kulturalna oraz aktywne instytucje wspierające rozwój kultury.
- Rozwijająca się oferta w zakresie sportu i rekreacji.
- Deficyty w zakresie dostępności do opieki przedszkolnej i żłobkowej.
- Słaby dostęp do szeroko pasmowego Internetu.

Wyzwanie 4. Realizować i wspierać działania z zakresu ochrony środowiska.

Oczekiwane efekty: ochrona środowiska, podniesienie jakości życia mieszkańców, zwiększenie konkurencyjności oferty mieszkaniowej gminy.

Dążenie do poprawy stanu środowiska wpisuje się w priorytety strategiczne rozwoju regionu, kraju, Europy oraz nawiązuje do wyzwań globalnych. Wymiar lokalny działań związanych z ochroną środowiska związany jest bezpośrednio z jakością życia mieszkańców, bezpieczeństwem publicznym, zdrowiem mieszkańców. Gmina Żagań wykonała już istotny wysiłek inwestycyjny w zakresie ochrony środowiska, związany m. in. z gospodarką wodno-ściekową i gospodarką odpadami. Dalsze działania na rzecz środowiska wymagają wsparcia działań realizowanych przez mieszkańców, przy jednoczesnym pobudzaniu świadomości ekologicznej. Wyzwaniem jest przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną, co wymaga m. in. eliminowania nieefektywnych rozwiązań w zakresie systemów grzewczych, rozwijania odnawialnych źródeł energii. Działania te budować będą pozytywny wizerunek przestrzeni mieszkaniowej.

Wyzwanie integruje następujące czynniki rozwojowe:

- Atuty lokalizacyjne gminy, wpływające na atrakcyjność osiedleńczą oraz inwestycyjną.
- Dobrze rozwinięta infrastruktura wodno-kanalizacyjna.
- Zorganizowany system gospodarki odpadami.
- Występowanie dużej liczby niezrekultywowanych wyrobisk po eksploatacji kopalin.
- Realizacja działań strategicznych zakładających osiągnięcie znaczącej redukcji emisji gazów cieplarnianych w pespektywie do roku 2050.

Wyzwanie 5. Rozwijać ofertę czasu wolnego.

Oczekiwane efekty: podniesienie jakości życia mieszkańców, zwiększenie konkurencyjności oferty mieszkaniowej gminy, integracja społeczna mieszkańców.

Gminę Żagań charakteryzuje duża aktywność kulturalna instytucji i mieszkańców gminy, rozwijająca się oferta w zakresie sportu. Wysoki poziom usług publicznych, w tym kultury, sportu, edukacji, może być jednym z czynników przewag konkurencyjnych gminy w odniesieniu do przyciągania nowych mieszkańców. Gmina powinna nadal inwestować w rozwój oferty czasu wolnego, traktując tą inwestycję jako jedną z najbardziej pożądanых przez mieszkańców (wyniki badania z mieszkańcami) oraz jako istotny atut kształtowania oferty mieszkaniowej. Warto podkreślić, iż gmina posiada istotne atuty do rozwijania oferty czasu wolnego na bazie potencjału przyrodniczego i krajobrazowego. Obszar czasu wolnego to w ocenie mieszkańców jeden najbardziej pożądanых kierunków rozwoju gminy.

Wyzwanie integruje następujące czynniki rozwojowe:

- Atuty lokalizacyjne gminy, wpływające na atrakcyjność osiedleńczą oraz inwestycyjną.
- Rozwinięta infrastruktura kulturalna oraz aktywne instytucje wspierającej rozwój kultury.
- Rozwijająca się oferta w zakresie sportu i rekreacji.
- Rosnący poziom aktywności społecznej.

- Potencjał przyrodniczy i krajobrazowy gminy, sprzyjający rozwojowi funkcji wypoczynkowej.
- Współpraca ponadlokalna, ukierunkowana na kompleksowe rozwiązywanie problemów i wykorzystanie atutów rozwojowych w układach funkcjonalnych.

Wyzwanie 6. Dostosować politykę społeczną do zmieniających się potrzeb.

Oczekiwane efekty: podniesienie jakości życia mieszkańców w wieku senioralnym, integracja społeczna mieszkańców, wzrost kapitału społecznego.

W gminie Żagań widoczne jest zjawisko starzenia się społeczeństwa oraz następuje zmiana charakteru problemów społecznych, pomimo względnie korzystnej struktury demograficznej na tle innych jednostek terytorialnych. Zjawisko starzenia się społeczeństwa ma wymiar ilościowy i związane jest z przejściem do kategorii wieku poprodukcyjnego mieszkańców urodzonych w tzw. powojennym wyżu demograficznym.

Zmiana charakteru problemów społecznych, w których dominować będzie choroba, niepełnosprawność, samotność, pogłębiać będzie problem dostępu do opieki zdrowotnej. Zagadnienie to będzie istotnym wyzwaniem dla polityki społecznej Gminy.

Wyzwanie integruje następujące czynniki rozwojowe:

- Niekorzystne zmiany demograficzne, charakteryzujące się rosnącą liczbą osób w wieku senioralnym i rosnącym obciążeniem demograficznym.
- Zmiana charakteru problemów społecznych oraz ich znaczna skala.
- Niepewna sytuacja demograficzna w przyszłości.
- Ograniczona dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej.
- Sytuacja związana z pandemią COVID-19.
- Niepewność w zakresie prowadzenia polityki fiskalnej samorządów, wynikająca ze zmieniających się regulacji prawnych.

Wyzwanie 7. Rozwijać edukację, wychowanie i opiekę nad dziećmi.

Oczekiwane efekty: podniesienie jakości życia mieszkańców, wzrost kapitału społecznego, zwiększenie szans na rynku pracy, napływ nowych mieszkańców.

Poziom edukacji i dostęp do usług opieki i wychowania dzieci i młodzieży wpływa na ocenę jakości życia. Jakość edukacji jest kluczowa dla przyszłych szans rozwojowych młodych osób. Gminę Żagań charakteryzuje deficyt miejsc żłobkowych i przedszkolnych. Rozwój tej infrastruktury wspierać będzie aktywność na rynku pracy, co ma również znaczenie w kontekście kurczących się zasobów kadrowych dla gospodarki.

Wyzwanie integruje następujące czynniki rozwojowe:

- Dobra dostępność i poziom edukacji podstawowej.
- Atuty lokalizacyjne gminy, wpływające na atrakcyjność osiedleńczą.
- Deficyty w zakresie dostępności do opieki przedszkolnej i żłobkowej.

Wyzwanie 8. Umożliwić mieszkańcom udział w życiu społecznym gminy.

Oczekiwane efekty: integracja społeczna mieszkańców, efektywniejszy system zarządzania rozwojem lokalnym, przy udziale społeczeństwa gminy, wzrost kapitału społecznego.

Gminę Żagań charakteryzuje rosnący poziom aktywności społecznej. Pandemia COVID-19 w istotnym zakresie ograniczyła kontakty społeczne. Do momentu pandemii gminę charakteryzowała duża aktywność kulturalna instytucji i mieszkańców gminy oraz rozwijająca się oferta w zakresie sportu. Zarówno kultura i sport są ważnym ogniwem integracji społecznej mieszkańców. Zaangażowanie społeczne przekłada się na poziom zaufania społecznego do samorządu lokalnego oraz wpływa na włączenie w realizowanie zamierzeń rozwojowych. Lokalne organizacje społeczne mogą być ważnym partnerem w realizacji szeregu działań, w szczególności polityki kulturalnej, sportowej, pomocy społecznej, edukacji, działań na rzecz wybranych grup społecznych, w tym na rzecz środowisk seniorskich.

Wyzwanie integruje następujące czynniki rozwojowe:

- Rozwinięta infrastruktura kulturalna oraz aktywne instytucje wspierające rozwój kultury.
- Rozwijająca się oferta w zakresie sportu i rekreacji.
- Rosnący poziom aktywności społecznej.
- Niekorzystne zmiany demograficzne, charakteryzujące się rosnącą liczbą osób w wieku senioralnym i rosnącym obciążeniem demograficznym.

Wyzwanie 9. Eksponować i chronić walory kulturowe gminy.

Oczekiwane efekty: zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego, wzmacnianie więzi społecznych i budowa tożsamości, podniesienie lub utrzymanie jakości życia mieszkańców, zróżnicowanie i zwiększenie konkurencyjności oferty mieszkaniowej gminy.

Gminę Żagań charakteryzuje występowanie zdegradowanych przestrzeni. Degradacja materialnego dziedzictwa kulturowego wpływa na ocenę jakości życia. Mieszkańcy oczekują podnoszenie estetyki i jakości przestrzeni publicznych. Zasoby dziedzictwa kulturowego mogą być ważnym elementem krajobrazu obszarów wiejskich, wpływającym na integrację społeczną, tożsamość, a docelowo na wizerunek gminy. Mogą również wspierać rozwój funkcji wypoczynkowej i turystycznej.

Wyzwanie integruje następujące czynniki rozwojowe:

- Zasoby dziedzictwa kulturowego.
- Potencjał przyrodniczy i krajobrazowy gminy, sprzyjający rozwojowi funkcji wypoczynkowej.
- Atuty lokalizacyjne gminy, wpływające na atrakcyjność osiedleńczą.
- Słabo rozwinięta funkcja obsługi ruchu turystycznego oraz brak wyróżniających się atrakcji turystycznych.
- Zdegradowane przestrzenie obszarów wiejskich.

Wyzwanie 10. Aktywnie uczestniczyć w kreowaniu rozwoju w ujęciu funkcjonalnym.

Oczekiwane efekty: podniesienie jakości życia mieszkańców, napływ nowych mieszkańców, wzrost aktywności gospodarczej na obszarze gminy, zwiększenie dostępu do usług publicznych, poprawa dostępności komunikacyjnej, wzrost dochodów mieszkańców i gminy.

Wyzwanie odnoszące się do wymiaru terytorialnego prowadzenie polityki rozwoju związane jest z przenikaniem się zjawisk rozwojowych ponad granicami administracyjnymi gmin. Aby lepiej i efektywniej wykorzystać swoje atuty rozwojowe oraz eliminować bariery i deficyty, konieczne jest integrowanie działań poszczególnych samorządów. Kluczowymi aspektami współpracy powinny być zagadnienia rozwoju gospodarczego, dostępności do wybranych usług publicznych, w tym m. in. opieki zdrowotnej, edukacji, jak też działania z zakresu ochrony środowiska.

Wyzwanie integruje następujące czynniki rozwojowe:

- Rosnąca aktywność gospodarcza.
- Potencjał przyrodniczy i krajobrazowy gminy, sprzyjający rozwojowi funkcji wypoczynkowej.
- Dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna gminy.
- Realizacja działań strategicznych zakładających osiągnięcie znaczącej redukcji emisji gazów cieplarnianych w perspektywie do roku 2050.
- Plan odbudowy dla Europy.
- Atuty lokalizacyjne gminy, wpływające na atrakcyjność osiedleńczą.
- Współpraca ponadlokalna, ukierunkowana na kompleksowe rozwiązywanie problemów i wykorzystanie atutów rozwojowych w układach funkcjonalnych.
- Niepewna sytuacja demograficzna w przyszłości.
- Ograniczona dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej.
- Sytuacja związana z pandemią COVID-19.
- Niepewność w zakresie prowadzenia polityki fiskalnej samorządów, wynikająca ze zmieniających się regulacji prawnych.

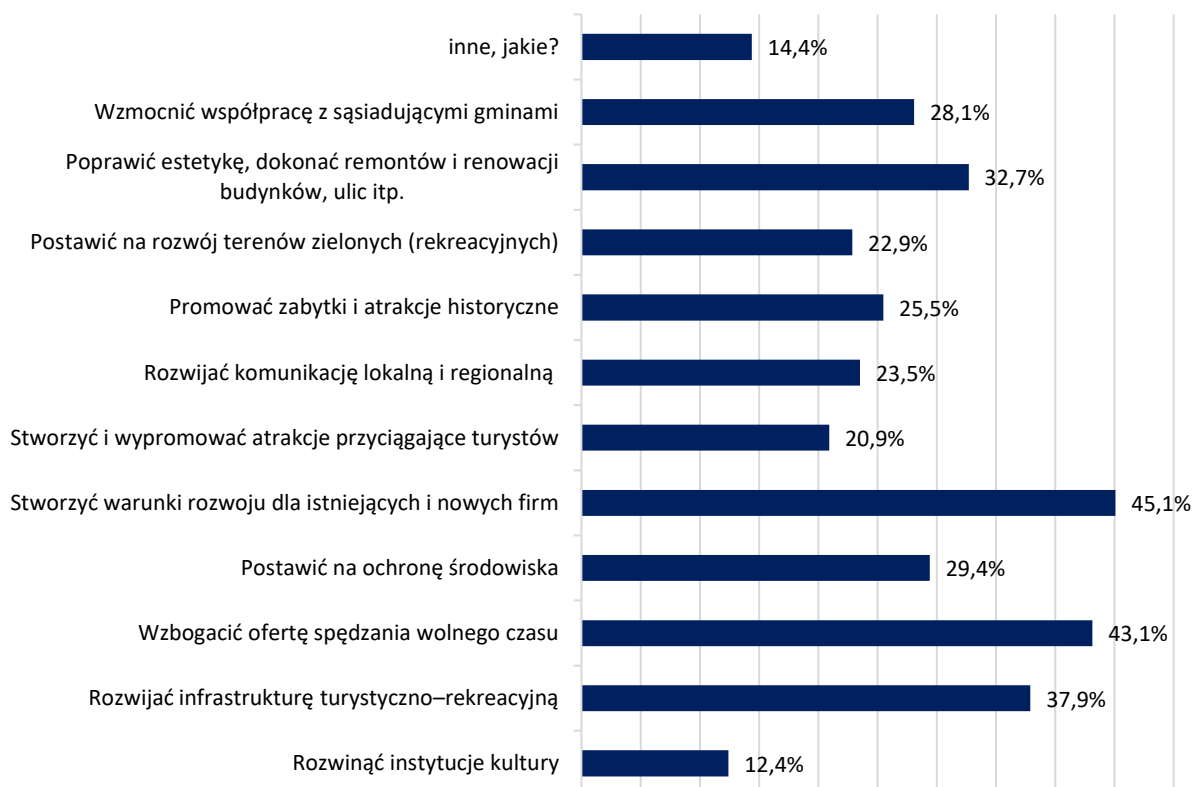
4. Wizja oraz cele rozwoju Gminy Żagań

Wizja jest swoistym wyobrażeniem przyszłości, do której prowadzą kreowane na poziomie lokalnym i ponadlokalnym działania instytucji publicznych i partnerów prywatnych. Wizja Gminy Żagań w perspektywie 2027 roku powstała przy udziale społecznym, w trakcie warsztatów. Treść przedstawia oczekiwany i uzgodniony w trakcie sesji warsztatowych obraz przyszłości. Liderzy i mieszkańcy uczestniczący w warsztatach próbowali odpowiedzieć na następujące pytania:

- Jaka funkcja Gminy będzie dominująca w 2030 roku?
- Jaką funkcję rozwinie w największym zakresie w porównaniu do 2020 roku?
- Jacy będą nasi mieszkańcy, czym będą się zajmować, w jaki sposób będą funkcjonować w Gminie?
- Co będzie kluczowym czynnikiem sukcesu (jakie działania/ inwestycje)?

Treść wizji powstała na bazie oczekiwań mieszkańców, wyrażonych w trakcie badań ankietowych. Wynika z nich, że mieszkańcy oczekują w pierwszej kolejności wzmocnienia funkcji gospodarczej, rozwoju oferty spędzania wolnego czasu, w tym infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, jak też inwestycji w sferę mieszkaniową, np. poprzez poprawę estetyki, remontów i renowacji infrastruktury technicznej i społecznej.

Wykres 1. Oczekiwania mieszkańców w odniesieniu do przyszłej polityki rozwoju gminy Żagań

Źródło: wyniki badań ankietowych w mieszkańcami gminy Żagań, 2020 rok

Mając na uwadze powyższe oczekiwania mieszkańców oraz konsultacje prowadzone w trakcie spotkania warsztatowego zdefiniowano następującą treść wizji rozwoju Gminy Żagań:

Gmina Żagań to atrakcyjna przestrzeń do życia i inwestowania, przyciągająca nowych mieszkańców oraz przedsiębiorców. Gmina posiada rozwiniętą ofertę spędzania wolnego czasu, która wzmacnia jakość przestrzeni mieszkaniowej oraz sprzyja aktywności społecznej. Mieszkańcy gminy aktywnie uczestniczą w życiu społecznym, a instytucje gminne wspierają integrację społeczną. Gmina inwestuje w rozwój i edukację różnych grup wiekowych, w tym dzieci i młodzieży oraz seniorów. Prowadzi odpowiedzialną politykę społeczną, która dostosowana jest do potrzeb. Gmina systematycznie dąży do poprawy stanu środowiska, wpisując się w światowe, europejskie i krajowe trendy. Gmina dąży do rewitalizacji i odnowy obszarów wiejskich, w szczególności poprzez ochronę i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Swoją działalność gmina opiera na wielowymiarowej współpracy, w szczególności w wymiarze funkcjonalnym.

W strukturze celów rozwoju ważną rolę odgrywa misja. Misja jest faktycznie celem nadrzędnym prowadzonej polityki rozwoju lokalnego, odwołuje się do odbiorców działań i wskazuje w oparciu o jakie wartości powinna być prowadzona.

Misja co do zasady powinna być niezmienna w czasie, gdyż w przypadku działania samorządu lokalnego niezmiennie pozostają cele jego działania, a odbiorcami byli, są i będą mieszkańcy.

W Strategii rozwoju gminy Żagań na lata 2016 – 2020 określono następującą misję:

Dynamiczna, rolniczo - turystyczna i bezpieczna gmina rozwijająca się w oparciu o:

- sektor małych i średnich przedsiębiorstw,
- oraz wykształcone i aktywne społeczeństwo,
- zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

W trakcie spotkania warsztatowego poddano dyskusji aktualność misji. Oceniono, że część zapisów jest aktualna, część nie oddaje jednak specyfiki rozwojowej gminy Żagań. Przede wszystkim zwrócono uwagę, że gmina Żagań nie powinna predysponować do miana gminy turystycznej, pomimo atutów do kreowania funkcji rekreacyjnej. Również funkcja rolnicza ma ograniczone możliwości rozwojowe. Gmina powinna rozwijać się w kierunku funkcji gospodarczej i mieszkaniowej, wykorzystując atuty lokalizacyjne oraz atrakcyjność osadniczą.

W związku z tym zdefiniowano następującą treść misji:

Dynamiczna i bezpieczna gmina rozwijająca się w oparciu o:

- sektor małych i średnich przedsiębiorstw,
- oraz wykształcone i aktywne społeczeństwo,
- zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Z wizji, misji oraz wyzwań rozwojowych płyną cele rozwojowe oraz priorytety.

Wizja:

Gmina Żagań to atrakcyjna przestrzeń do życia i inwestowania, przyciągająca nowych mieszkańców oraz przedsiębiorców. Gmina posiada rozwiniętą ofertę spędzania wolnego czasu, która wzmacnia jakość przestrzeni mieszkaniowej oraz sprzyja aktywności społecznej. Mieszkańcy gminy aktywnie uczestniczą w życiu społecznym, a instytucje gminne wspierają integrację społeczną. Gmina inwestuje w rozwój i edukację różnych grup wiekowych, w tym dzieci i młodzieży oraz seniorów. Prowadzi odpowiedzialną politykę społeczną, która dostosowana jest do potrzeb. Gmina systematycznie dąży do poprawy stanu środowiska, wpisując się w światowe, europejskie i krajowe trendy. Gmina dąży do rewitalizacji i odnowy obszarów wiejskich, w szczególności poprzez ochroną i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Swój rozwój gmina opiera na wielowymiarowej współpracy, w szczególności w wymiarze funkcjonalnym.

Misja:

Dynamiczna i bezpieczna gmina rozwijająca się w oparciu o:

- sektor małych i średnich przedsiębiorstw,
- oraz wykształcone i aktywne społeczeństwo,
- zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Cel I. Atrakcyjna i bezpieczna przestrzeń do życia.

Cel II. Aktywni mieszkańcy.

Cel III. Rozwinięta funkcja gospodarcza.

Priorytet 1.1. Gmina ekologiczna.

Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury, bazy dydaktycznej oraz potencjału instytucjonalnego szkół.

Priorytet 3.1. Przygotowanie Gminy na inwestycje gospodarcze.

Priorytet 1.2. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i drogowej.

Priorytet 2.2. Podwyższenie poziomu edukacji „przez całe życie”.

Priorytet 3.2. Aktywna promocja gospodarcza i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.

Priorytet 1.3. Wzmocnienie wizerunku i estetyki gminy.

Priorytet 2.3. Rozwój kultury.

Priorytet 1.4. Ochrona przed klęskami żywiołowymi.

Priorytet 2.4. Rozwój działalności sportowej.

Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury na rzecz aktywności i integracji społecznej.

Priorytet 2.6. Przeciwdziałanie problemom społecznym oraz ochrona zdrowia.

Źródło: opracowanie własne

5. Priorytety oraz kierunki działań rozwoju Gminy Żagań

Struktura hierarchiczna strategii ma swoje rozwinięcie w postaci kierunków działań, które przypisane zostały do poszczególnych priorytetów. Kierunki działań wynikają bezpośrednio z diagnozy, a ich brzmienie bazuje na zdolnościach realizacyjnych gminy. Realizacja większości kierunków działań przyczyni się do osiągnięcia obrazu przyszłości nakreślonego w wizji rozwoju. Przy realizacji wybranych projektów i przedsięwzięć odpowiadających kierunkom działań należy brać pod uwagę ustalenia wpisane w misję. Część wskazanych kierunków działań będzie możliwa do zrealizowania wyłącznie w oparciu o potencjał współpracy ponadlokalnej.

Cel I. Atrakcyjna i bezpieczna przestrzeń do życia.

Priorytet 1.1. Gmina ekologiczna.

Priorytet nawiązuje do następujących wyzwań rozwojowych:

- Wyzwanie 3. Stworzyć ofertę osiedlania się na terenie gminy.
- Wyzwanie 4. Realizować i wspierać działania z zakresu ochrony środowiska.

W priorytecie ujęto działania, które przyczyniać się będą do ochrony środowiska, podniesienia jakości życia mieszkańców, zwiększenie konkurencyjności oferty mieszkaniowej gminy. Gmina kontynuować będzie wysiłek inwestycyjny związany z gospodarką wodno-ściekową oraz modernizacją systemów grzewczych. Dążyć będzie do zwiększenia roli odnawialnych źródeł energii. Realizować będzie inwestycje z zakresu rozwoju ścieżek rowerowych. Działania te budować będą wizerunek gminy ekologicznej.

Tabela 2. Kierunki działań w priorytecie 1.1. Gmina ekologiczna.

Lp.	Kierunek działania	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki pomiaru
1.	Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w aglomeracji.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none">• Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków w aglomeracji.
2.	Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków poza aglomeracją.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none">• Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków w poza aglomeracją.
3.	Modernizacja kotłowni w zakresie wymiany źródeł grzewczych na ekologiczne.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none">• Liczba zmodernizowanych kotłowni.
4.	Modernizacja oświetlenia w zakresie wymiany źródeł na ekologiczne.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none">• Liczba miejscowości w gminie posiadająca zmodernizowane oświetlenie.
5.	Wspieranie rozwoju farm fotowoltaicznych.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none">• Liczba utworzonych farm fotowoltaicznych.

6.	Budowa ścieżek rowerowych.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Długość zbudowanych ścieżek rowerowych.
7.	Wspieranie budowy instalacji niezbędnych do pozyskania energii ze źródeł odnawialnych.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba powstałych instalacji OZE na terenie gminy.

Priorytet 1.2. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i drogowej.

Priorytet nawiązuje do następujących wyzwań rozwojowych:

- Wyzwanie 1. Wzmocnić funkcję gospodarczą gminy.
- Wyzwanie 2. Poprawić jakość przestrzeni osadniczej.
- Wyzwanie 3. Stworzyć ofertę osiedlania się na terenie gminy.
- Wyzwanie 10. Aktywnie uczestniczyć w kreowaniu rozwoju w ujęciu funkcjonalnym.

Infrastruktura komunikacyjna i drogowa kształtuje atrakcyjność osiedleńczą oraz inwestycyjną gminy. Wpływa wprost na dostępność przestrzenną, w tym kształtuje dostęp do usług publicznych, rynku pracy. Gmina inwestować będzie w jakość infrastruktury drogowej oraz wspierać i inicjować będzie działania w zakresie dostępności do komunikacji publicznej. Rozwijać będzie dostęp do szeroko pasmowego Internetu.

Tabela 3. Kierunki działań w priorytecie 1.2. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i drogowej.

Lp.	Kierunek działania	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki pomiaru
1.	Budowa i modernizacja sieci dróg oraz towarzyszącej infrastruktury drogowej.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Długość zbudowanych i zmodernizowanych dróg.
2.	Wymiana wiat przestankowych.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wymienionych wiat przestankowych.
3.	Wspieranie budowy i modernizacji sieci telekomunikacyjnej i informacyjnej.	Operatorzy sieci telekomunikacyjnych, przy współpracy z Gminą Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba miejscowości w gminie Żagań bez białych plam w dostępie do szeroko pasmowego Internetu (min. 75% odbiorców w danej miejscowości posiada dostęp do szeroko pasmowego Internetu).
4.	Modernizacja dróg gminnych.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Zmodernizowana długość dróg gminnych.
5.	Organizowanie i koordynacja usług transportu publicznego.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba miejscowości z dostępem do

			komunikacji publicznej.
--	--	--	-------------------------

Priorytet 1.3. Wzmocnienie wizerunku i estetyki gminy.

Priorytet nawiązuje do następujących wyzwań rozwojowych:

- Wyzwanie 3. Stworzyć ofertę osiedlania się na terenie gminy.
- Wyzwanie 4. Realizować i wspierać działania z zakresu ochrony środowiska.
- Wyzwanie 5. Rozwijać ofertę czasu wolnego.
- Wyzwanie 8. Umożliwiać mieszkańcom udział w życiu społecznym gminy.
- Wyzwanie 9. Eksponować i chronić walory kulturowe gminy.

W priorytecie ujęto działania o charakterze infrastrukturalnym, organizacyjnym, które wspierać będą budowę pozytywnego wizerunku przestrzeni wiejskich gminy, integrować będą mieszkańców, wspierać będą budowę tożsamości. W skład priorytetu wchodzi różnorodna paleta działań, które wzmocnią dostępność gminy, pozwolą chronić zasoby dziedzictwa kulturowego oraz prowadzić będą do fizycznej odnowy obszarów wiejskich.

Tabela 4. Kierunki działań w priorytecie 1.3. Wzmocnienie wizerunku i estetyki gminy.

Lp.	Kierunek działania	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki pomiaru
1.	Odnowa wsi Gminy Żagań.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba miejscowości, w których zrealizowano działania z zakresu odnowy wsi.
2.	Budowa ciągów pieszych i rowerowych.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Długość zbudowanych ciągów pieszych i rowerowych.
3.	Wydzielenie na chodnikach padów do poruszania się rowerem i ich oznakowanie.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Długość padów.
4.	Nasadzenie zieleni.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba miejscowości, w których realizowano działania z zakresu nasadzenia zieleni.
5.	Stworzenie miejsc parkingowych oraz wydzielenie terenów pod garaże.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba miejscowości, w których zrealizowano działania z zakresu tworzenia miejsc parkingowych oraz garaży.
6.	Modernizacja i budowa oświetlenia.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba miejscowości, w których

			zmodernizowano lub zbudowano oświetlenie.
7.	Remonty i zabezpieczenie obiektów sakralnych oraz zabytków.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wyremontowanych i zabezpieczonych obiektów sakralnych.
8.	Zagospodarowanie parku.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Zagospodarowany park.
9.	Rewitalizacja obszarów wiejskich.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba miejscowości, w których realizowano działania rewitalizacyjne.
10.	Tworzenie tras konnych.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Długość tras konnych.
11.	Budowa Cmentarza Komunalnego.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Utworzony cmentarz komunalny.

Priorytet 1.4. Ochrona przed klęskami żywiołowymi.

Priorytet nawiązuje do następujących wyzwań rozwojowych:

- Wyzwanie 4. Realizować i wspierać działania z zakresu ochrony środowiska.
- Wyzwanie 10. Aktywnie uczestniczyć w kreowaniu rozwoju w ujęciu funkcjonalnym.

Zmiany klimatyczne w Polsce przejawiają się występowaniem m. in. długotrwałych susz oraz nawałnych opadów. Priorytet integruje działania, które przyczyniać się będą do zachowania bezpieczeństwa publicznego oraz stanowić będą odpowiedź na zagrożenia wynikające m. in. ze zmian klimatu. Zakłada się realizację działania w wymiarze instytucjonalnym jak też inwestycyjnym.

Tabela 5. Kierunki działań w priorytecie 1.4. Ochrona przed klęskami żywiołowymi.

Lp.	Kierunek działania	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki pomiaru
1.	Modernizacja i budowa infrastruktury chroniącej przed powodzią.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rozwiązań infrastrukturalnych w zakresie ochrony przed powodzią.
2.	Doposażenie straży pożarnej w nowoczesny sprzęt bojowy.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wspartych OSP.
3.	Poprawa i rozwój warunków funkcjonowania OSP.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wspartych OSP.
4.	Rozwój infrastruktury chroniącej przed suszą między innymi mała retencja, nawodnienia.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rozwiązań infrastrukturalnych z zakresu ochrony

			przed suszą, małej retencji, nawodnień.
5.	Rozwój infrastruktury oraz prowadzenie działań z zakresu melioracji i odwodnienia.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rozwiązań infrastrukturalnych z zakresu melioracji.

Cel II. Aktywni mieszkańcy.

Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury, bazy dydaktycznej oraz potencjału instytucjonalnego szkół.

Priorytet nawiązuje do następujących wyzwań rozwojowych:

- Wyzwanie 2. Poprawić jakość przestrzeni osadniczej.
- Wyzwanie 3. Stworzyć ofertę osiedlania się na terenie gminy.
- Wyzwanie 6. Dostosować politykę społeczną do zmieniających się potrzeb.
- Wyzwanie 7. Rozwijać edukację, wychowanie i opiekę nad dziećmi.
- Wyzwanie 8. Umożliwiać mieszkańcom udział w życiu społecznym gminy.

W priorytecie ujęto działania związane z rozwojem potencjału instytucjonalnego systemu edukacji na terenie gminy. Działania zakładają modernizację zaplecza i wyposażenia szkół, rozwój opieki żłobkowej i przedszkolnej oraz rozwój zasobów kadrowych szkół.

Tabela 6. Kierunki działań w priorytecie 2.1. Rozwój infrastruktury, bazy dydaktycznej oraz potencjału instytucjonalnego szkół.

Lp.	Kierunek działania	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki pomiaru
1.	Remonty budynków szkolnych.	Gmina Żagań, szkoły podstawowe	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wyremontowanych budynków szkolnych.
2.	Doposażenie w sprzęt dydaktyczny.	Gmina Żagań, szkoły podstawowe	<ul style="list-style-type: none"> Liczba placówek edukacyjnych doposażonych w sprzęt dydaktyczny.
3.	Racjonalne wykorzystanie, rozbudowa i systematyczna modernizacja zaplecza sportowego szkół wraz z budową placów zabaw.	Gmina Żagań, szkoły podstawowe	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rozbudowanych i zmodernizowanych obiektów zaplecza sportowego.
4.	Doposażenie bibliotek.	Gmina Żagań, biblioteki	<ul style="list-style-type: none"> Liczba doposażonych bibliotek.
5.	Stworzenie pracowni i modernizacja pracowni szkolnych.	Gmina Żagań, szkoły podstawowe	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych i zmodernizowanych pracowni szkolnych.
6.	Termomodernizacja budynków szkolnych.	Gmina Żagań, szkoły podstawowe	<ul style="list-style-type: none"> Liczba budynków szkolnych poddana termomodernizacji.

7.	Dostosowanie placówek edukacyjnych do potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.	Gmina Żagań, szkoły podstawowe	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dostosowanych placówek edukacyjnych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
9.	Utworzenie centrum żłobkowo – przedszkolnego na terenie gminy Żagań.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Utworzone centrum żłobkowo-przedszkolne.
10.	Działania usprawniające i rozwijające działanie żłobka gminnego.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Działające centrum żłobkowo-przedszkolne.
11.	Doskonalenie nauczycieli.	Szkoły podstawowe	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nauczycieli uczestniczących w szkoleniach/kształceniu.

Priorytet 2.2. Podwyższenie poziomu edukacji „przez całe życie”.

Priorytet nawiązuje do następujących wyzwań rozwojowych:

- Wyzwanie 6. Dostosować politykę społeczną do zmieniających się potrzeb.
- Wyzwanie 7. Rozwijać edukację, wychowanie i opiekę nad dziećmi.
- Wyzwanie 8. Umożliwiać mieszkańcom udział w życiu społecznym gminy.

W priorytecie ujęte zostały działania realizowane z myślą o odbiorcach działania edukacyjnych. Działania ukierunkowane są na podnoszenie wiedzy, umiejętności, aktywności osób korzystających z systemu edukacyjnego oraz oferty kształcenia na terenie gminy. Działania dotyczą dzieci, młodzieży, ale też osób dorosłych i niepełnosprawnych.

Tabela 7. Kierunki działań w priorytecie 2.2. Podwyższenie poziomu edukacji „przez całe życie”.

Lp.	Kierunek działania	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki pomiaru
1.	Programy edukacyjne dla młodzieży.	Gmina Żagań, placówki edukacyjne, organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> Liczba realizowanych programów edukacyjnych dla młodzieży.
2.	Programy edukacyjne i rozwijające dla dzieci w wieku do lat 3.	Gmina Żagań, placówki edukacyjne, organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> Liczba realizowanych programów edukacyjnych dla dzieci w wieku do 3 lat.
3.	Programy edukacyjne dla dzieci szkolnych i przedszkolnych.	Gmina Żagań, placówki edukacyjne,	<ul style="list-style-type: none"> Liczba realizowanych programów edukacyjnych dla

		organizacje pozarządowe	dzieci szkolnych i przedszkolnych.
4.	Programy edukacyjne dla dorosłych.	Gmina Żagań, placówki edukacyjne, organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> Liczba realizowanych programów edukacyjnych dla dorosłych.
5.	Szkolenia pracowników instytucji gminnych.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeszkolonych pracowników instytucji gminnych.
6.	Rozwój zajęć pozalekcyjnych w placówkach edukacyjnych (wyrównawczych oraz rozwijających umiejętności).	Gmina Żagań, placówki edukacyjne, organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> Liczba realizowanych programów dot. zajęć pozalekcyjnych.
7.	Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych.	Gmina Żagań, placówki edukacyjne, organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> Liczba realizowanych programów z zakresu wspierania i aktywizacji osób niepełnosprawnych.

Priorytet 2.3. Rozwój kultury.

Priorytet nawiązuje do następujących wyzwań rozwojowych:

- Wyzwanie 5. Rozwijać ofertę czasu wolnego.
- Wyzwanie 6. Dostosować politykę społeczną do zmieniających się potrzeb.
- Wyzwanie 7. Rozwijać edukację, wychowanie i opiekę nad dziećmi.
- Wyzwanie 8. Umożliwiać mieszkańcom udział w życiu społecznym gminy.
- Wyzwanie 9. Eksponować i chronić walory kulturowe gminy.

W priorytecie odnoszącym się do aktywności kulturalnej ujęto działania organizacyjne i miękkie, które wspierać będą jakość i dostępność oferty kulturalnej oraz aktywność mieszkańców. Ważnym partnerem w realizacji założeń priorytetu będą organizacje pozarządowe, twórcy i artyści, zespoły artystyczne, jak też nieformalne zrzeszenia mieszkańców.

Tabela 8. Kierunki działań w priorytecie 2.3. Rozwój kultury.

Lp.	Kierunek działania	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki pomiaru
1.	Organizacja czasu wolnego mieszkańców.	Instytucje kultury, sportu, Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uczestników imprez kulturalnych i rozrywkowych.
2.	Organizacja imprez kulturalnych i promocyjnych.	Instytucje kultury, sportu, Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uczestników imprez kulturalnych i rozrywkowych.

3.	Wspieranie działalności organizacji pozarządowych.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą w ramach rocznych programów współpracy.
4.	Współpraca ze stowarzyszeniami, zespołami artystycznymi.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą w ramach rocznych programów współpracy.
5.	Wspieranie i promocja organizacji zrzeszających twórców ludowych, zespoły folklorystyczne.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba aktywnych zespołów artystycznych.
6.	Doposażenie bibliotek.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba doposażonych bibliotek.
7.	Działalność klubów Senior + i innych zrzeszających osoby po 60 r. ż.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba aktywnie działających zrzeszeń osób w wieku senioralnym.

Priorytet 2.4. Rozwój działalności sportowej.

Priorytet nawiązuje do następujących wyzwań rozwojowych:

- Wyzwanie 5. Rozwijać ofertę czasu wolnego.
- Wyzwanie 6. Dostosować politykę społeczną do zmieniających się potrzeb.
- Wyzwanie 7. Rozwijać edukację, wychowanie i opiekę nad dziećmi.
- Wyzwanie 8. Umożliwiać mieszkańcom udział w życiu społecznym gminy.

W priorytecie ujęto działania wspierające rozwój aktywności sportowej na terenie gminy. Priorytet obejmuje działania infrastrukturalne związane z rozwojem bazy sportowej, jak też działania organizacyjne, m. in. wspierające działające na terenie gminy kluby sportowe.

Tabela 9. Kierunki działań w priorytecie 2.4. Rozwój działalności sportowej.

Lp.	Kierunek działania	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki pomiaru
1.	Remont i rozwój bazy sportowej.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zbudowanej i zmodernizowanej infrastruktury bazy sportowej.
2.	Modernizacja i budowa zaplecza sportowego.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zbudowanej i zmodernizowanej

			infrastruktury zaplecza sportowego.
3.	Wspieranie i promocja organizacji zrzeszających kluby sportowe.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wspartych klubów sportowych.
4.	Budowa hali sportowej.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Zbudowana hala sportowa.
5.	Budowa placów skate – park.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych skate-parków.

Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury na rzecz aktywności i integracji społecznej.

Priorytet nawiązuje do następujących wyzwań rozwojowych:

- Wyzwanie 5. Rozwijać ofertę czasu wolnego.
- Wyzwanie 6. Dostosować politykę społeczną do zmieniających się potrzeb.
- Wyzwanie 7. Rozwijać edukację, wychowanie i opiekę nad dziećmi.
- Wyzwanie 8. Umożliwiać mieszkańcom udział w życiu społecznym gminy.

Gmina Żagań inwestować będzie w rozwiązania sprzyjające integracji społecznej. Będą to działania wykorzystujące zarówno infrastrukturę społeczną, taką jak świetlice wiejskie, place zabaw, przestrzenie publiczne gminy, jak też działania wykorzystujące walory przestrzenne i przyrodniczo-krajobrazowe, np. poprzez budowę ścieżek rowerowych, budowę bazy kajakowej i wodnej, tworzenie centrum rekreacyjnego.

Tabela 10. Kierunki działań w priorytecie 2.5. Rozwój infrastruktury na rzecz aktywności i integracji społecznej.

Lp.	Kierunek działania	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki pomiaru
1.	Remont, budowa, modernizacja, przebudowa świetlic wiejskich.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zbudowanych, zmodernizowanych świetlic wiejskich.
2.	Budowa placów zabaw.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych placów zabaw.
3.	Budowa siłowni zewnętrznych.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych siłowni zewnętrznych.
4.	Wyznaczenie nowych szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych, tras rowerowych.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wyznaczonych nowych szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych, tras rowerowych.
5.	Budowa ścieżek rowerowych.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Długość zbudowanych ścieżek rowerowych.
6.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zagospodarowanych

			przestrzeni publicznych.
7.	Budowa bazy kajakowej, wodnej.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzona baza kajakowa, wodna.
8.	Stworzenie centrum rekreacyjnego dla mieszkańców i turystów.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzone centrum rekreacyjne dla mieszkańców i turystów.

Priorytet 2.6. Przeciwdziałanie problemom społecznym oraz ochrona zdrowia.

Priorytet nawiązuje do następujących wyzwań rozwojowych:

- Wyzwanie 6. Dostosować politykę społeczną do zmieniających się potrzeb.
- Wyzwanie 8. Umożliwić mieszkańcom udział w życiu społecznym gminy

Gmina Żagań doświadcza zmian w strukturze problemów społecznych. Szczególnym wyzwaniem jest polityka senioralna. W priorytecie ujęto działania z zakresu pomocy społecznej, które realizowane będą z myślą o beneficjantach systemu pomocy społecznej. Priorytet obejmuje ponadto działania z zakresu ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

Tabela 11. Kierunki działań w priorytecie 2.6. Przeciwdziałanie problemom społecznym oraz ochrona zdrowia.

Lp.	Kierunek działania	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki pomiaru
1.	Kształtowanie w uczniach postaw prospołecznych – z przygotowaniem do życia w rodzinie i społeczeństwie.	GOPS Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba działań z zakresu kształtowania postaw prospołecznych.
2.	Działania w zakresie poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałanie problemom społecznym.	GOPS Żagań, szkoły podstawowe	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba działań z zakresu poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałanie problemom społecznym.
3.	Programy pracy z rodzinami mającymi problemy społeczne.	GOPS Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba działań z zakresu pracy z rodzinami mającymi problemy społeczne.
4.	Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji mieszkańców.	GOPS Żagań, organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba działań z zakresu rozwoju i upowszechniania aktywnej integracji.

5.	Utworzenie i prowadzenie centrum opiekuńczo – mieszkalnego oraz rozwój mieszkań chronionych.	GOPS Żagań, Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzone i działające centrum opiekuńczo-mieszkalne. • Liczba utworzonych mieszkań chronionych.
6.	Profilaktyka zdrowotna.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba programów z zakresu profilaktyki zdrowotnej.
7.	Szczepienia mieszkańców.	Gmina Żagań, placówki ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba programów szczepień.

Cel III. Rozwinięta funkcja gospodarcza.

Priorytet 3.1. Przygotowanie Gminy na inwestycje gospodarcze.

Priorytet nawiązuje do następujących wyzwań rozwojowych:

- Wyzwanie 1. Wzmocnić funkcję gospodarczą gminy.
- Wyzwanie 3. Stworzyć ofertę do osiedlania się na terenie gminy.
- Wyzwanie 10. Aktywnie uczestniczyć w kreowaniu rozwoju w ujęciu funkcjonalnym.

Realizacja działań wspierających rozwój aktywności gospodarczej na terenie gminy związana będzie z tworzeniem na terenie gminy przestrzeni do inwestycji podmiotów prywatnych. Działania dotyczyć będą zarówno wymiaru inwestycyjnego, związanego z przygotowaniem terenów inwestycyjnych, jak też wymiaru planistycznego, związanego z planowaniem przestrzennym.

Tabela 12. Kierunki działań w priorytecie 3.1. Przygotowanie Gminy na inwestycje gospodarcze.

Lp.	Kierunek działania	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki pomiaru
1.	Zmiana sposobu użytkowania gruntów z przeznaczeniem na działalność gospodarczą.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia gruntów związana ze zmianą sposobu ich użytkowania na działalność gospodarczą.
2.	Wydzielenie i uzbrojenie terenów na cele inwestycyjne.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych.
3.	Działania mające na celu uporządkowanie planowania przestrzennego.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zaktualizowanych/ opracowanych miejscowych planów

			zagospodarowania przestrzennego.
4.	Tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zaktualizowanych/ opracowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Priorytet 3.2. Aktywna promocja gospodarcza i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.

Priorytet nawiązuje do następujących wyzwań rozwojowych:

- Wyzwanie 1. Wzmocnić funkcję gospodarczą gminy.
- Wyzwanie 3. Stworzyć ofertę do osiedlania się na terenie gminy.
- Wyzwanie 10. Aktywnie uczestniczyć w kreowaniu rozwoju w ujęciu funkcjonalnym.

Gmina Żagań, w miarę swoich możliwości instytucjonalnych, wspierać będzie rozwój aktywności gospodarczej poprzez działania promocyjne i aktywizujące. Gmina aktywnie uczestniczyć będzie w promocji walorów inwestycyjnych gminy, jak też działających na terenie gminy podmiotów gospodarczych. Realizacja działań ujętych w priorytecie wymaga szczególnej współpracy w ujęciu funkcjonalnym, co oznacza m.in. włączenie oferty promocji gminy w szerszy kontekst promocji obszaru funkcjonalnego lub regionalnego.

Tabela 13. Kierunki działań w priorytecie 3.2. Aktywna promocja gospodarcza i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.

Lp.	Kierunek działania	Odpowiedzialność za realizację	Wskaźniki pomiaru
1.	Promocja terenów inwestycyjnych.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba działań w zakresie promocji terenów inwestycyjnych.
2.	Tworzenie bazy agroturystycznej i noclegowej na terenie gminy Żagań.	Gmina Żagań, Lokalna Grupa Działania	<ul style="list-style-type: none"> Baza agroturystyczna i noclegowa.
3.	Promocja gminy.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Działania w zakresie promocji gminy.
4.	Udział w targach.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba uczestnictw w targach.
5.	Opracowanie kampanii promocyjnych ich wdrażanie i monitoring.	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba kampanii promocyjnych.
6.	Wspieranie rozwoju lokalnych specjalizacji gospodarczych, w tym przetwórstwa produktów rolnych,	Gmina Żagań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba działań wspierających rozwój przedsiębiorczości.

	usług, rzemiosła, turystyki, gospodarstw ekologicznych.		
--	--	--	--

6. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

6.1. Założenia struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy w kontekście ustaleń Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027

Gmina Żagań położona jest w południowej części województwa lubuskiego. Od północy sąsiaduje z gminą Nowogród Bobrzański; od wschodu z gminami: Brzeźnica, Szprotawa i Małomice; od południa graniczy z gminą Osiecznica (województwo dolnośląskie); od zachodu z gminami: Iłowa i Żary. Gmina Żagań jest gminą o statusie wiejskim z siedzibą w mieście Żagań.

Gmina podzielona jest na 15 sołectw: Bożnów, Bukowina Bobrzańska, Chrobrów, Dietrzychowice, Gorzupia, Jelenin, Łozy, Miodnica, Nieradza, Pożarów, Rudawica, Stara Kopernia, Stary Żagań, Tomaszowo, Trzebów. Powierzchnia gminy wynosi 281,11 km²¹.

Układ osadniczy gminy tworzą:

- 15 wsi sołeckich,
- 5 pozostałych wsi,
- 3 przysiółki.

Hierarchia ośrodków sieci osadniczej przedstawia się następująco:

- siedziba gminy: miasto Żagań (gmina o statusie miejskim, administracyjnie wyłączona z obszaru Gminy Żagań), ośrodek o znaczeniu regionalnym, stanowi centrum administracyjno-usługowe dla całego obszaru gminy,
- ośrodki podstawowe z pełnym zakresem usług: wsie Tomaszowo, Dietrzychowice, Jelenin, Miodnica,
- ośrodki podstawowe z niepełnym zakresem usług: wsie Bożnów, Bukowina Bobrzańska, Trzebów, Rudawica,
- ośrodki elementarne: wsie pozostałe.

¹ Raport o stanie Gminy Żagań 2019

Analizując zakres działań przewidzianych do realizacji w Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027 pod kątem kształtowania polityki przestrzennej należy zwrócić uwagę na priorytety, które w największym stopniu wpływać będą na zmiany funkcjonalno-przestrzenne. Będą to przede wszystkim następujące priorytety:

- Priorytet 1.1. Gmina ekologiczna.
- Priorytet 1.2. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i drogowej.
- Priorytet 1.3. Wzmocnienie wizerunku i estetyki gminy.
- Priorytet 1.4. Ochrona przed klęskami żywiołowymi.
- Priorytet 3.1. Przygotowanie Gminy na inwestycje gospodarcze

Poniżej przedstawiono założenia Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027 w odniesieniu do wymiaru przestrzennego.

Tabela 14. Wymiar przestrzenny realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027

Priorytety	Zakres interwencji w odniesieniu do wymiaru przestrzennego
<p>Priorytet 1.1. Gmina ekologiczna.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja dotyczy przede wszystkim przestrzeni gminy, w której występują deficyty infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. • Następować będzie systematyczna modernizacja oświetlenia ulicznego w przestrzeni całej gminy. • Tworzenie ścieżek rowerowych następować będzie w miarę możliwości i przy okazji realizowanych inwestycji drogowych, systematycznie rozwijających kompleksową sieć. • Realizacja działań związanych ze wsparciem rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz wymiany źródeł ciepła realizowana będzie w przestrzeni całej gminy.
<p>Priorytet 1.2. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i drogowej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakłada się prowadzenie systematycznych modernizacji, remontów, rozbudowy infrastruktury drogowej, dróg rowerowych, ścieżek rowerowych oraz chodników w poszczególnych miejscowościach gminy. • Zakłada się modernizację dróg gminnych będą w złym stanie technicznym. • Gmina prowadzić będzie działania zabezpieczające dostęp do komunikacji publicznej w ujęciu całej gminy (w sposób zrównoważony). • Białe plamy w dostępie do Internetu szeroko pasmowego występują praktycznie w całej przestrzeni Gminy. Gmina dążyć będzie do zwiększania dostępu do sieci Internetu, współpracując z operatorami telekomunikacyjnymi.
<p>Priorytet 1.3. Wzmocnienie wizerunku i estetyki gminy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gmina realizować będzie w sposób zrównoważony działania zwiększające estetykę i poprawiające funkcjonalność gminy. • Sugeruje się opracować Gminny Program Rewitalizacji na podstawie delimitacji obszarów zdegradowanych i realizować działania na obszarze rewitalizacji, charakteryzującym się

	<p>koncentracją problemów społecznych oraz przestrzenno-funkcjonalnych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gmina realizować będzie działania związane z zachowaniem dziedzictwa kulturowego zgodnie z zapisami SUIKZP. Podstawowym zadaniem gminy winna być ochrona dziedzictwa kulturowego i jego krajobrazu.
<p>Priorytet 1.4. Ochrona przed klęskami żywiołowymi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Działania wspierające wymiar instytucjonalny służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne dotyczyć będą oddziaływania na całą przestrzeń gminy. • Działania związane z ochroną przeciwpowodziową i gospodarką wodną realizowane będą zgodnie z zapisami SUIKZP: <ul style="list-style-type: none"> ○ Do najważniejszej zaliczono zagadnienie zabezpieczenia terenu gminy przed wysokimi stanami wód rzeki Bóbr, poprzez modernizację istniejących wałów i budowę nowych obwałowań. Nowe odcinki obwałowań chronić będą wieś i grunty wsi Bobrówka, rejon wsi Młyniska oraz północną i południową część wsi Miodnica. ○ Do drugiej grupy zaliczono przeprowadzenie prac konserwacyjno-regulacyjnych na niektórych odcinkach cieków podstawowych tj. ciek Doły, Kociński Potok i Łomina. Wykonanie prac umożliwi właściwą regulację stosunków wodnych w zlewniach tychże cieków. ○ Trzecią grupą spraw jest stworzenie warunków dla budowy zbiorników małej retencji, co jest zgodne z preferowanymi działaniami ekologicznymi w woj. lubuskim.
<p>Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury, bazy dydaktycznej oraz potencjału instytucjonalnego szkół.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Działania związane z rozwojem bazy edukacyjnej realizowane będą w znacznej mierze w przestrzeni gminy, w której zlokalizowana jest infrastruktura oświatowa. • Struktura placówek oświatowych w gminie Żagań przedstawiała się następująco: <ul style="list-style-type: none"> ○ Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bożnowie (Szkoła Podstawowa i Przedszkole), ○ Publiczna Szkoła Podstawowa w Miodnicy, ○ Publiczna Szkoła w Tomaszowie w skład, której wchodziły szkoły: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Publiczna Szkoła Podstawowa w Tomaszowie, ▪ Szkoła Filialna w Dietrzychowicach (oddział O), ▪ Szkoła Filialna w Jeleninie (kl. II), ▪ Szkoła Filialna w Trzebowie (kl. II + oddział O). ○ Na terenie gminy Żagań funkcjonuje Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Bukowinie Bobrzańskiej „Mała szkoła”, do której uczęszczało 51 dzieci.

<p>Priorytet 2.2. Podwyższenie poziomu edukacji „przez całe życie”.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Działania związane z rozwojem oferty edukacyjnej realizowane będą w znacznej mierze z przestrzeni gminy, w której zlokalizowana jest infrastruktura oświatowa oraz infrastruktura społeczna, umożliwiające realizację działań edukacyjnych (np. świetlice wiejskie).
<p>Priorytet 2.3. Rozwój kultury.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Działania związane z modernizacją i rozwojem infrastruktury kultury realizowane będą w miejscach ich lokalizacji. • Działania z zakresu krzewienia kultury realizowane będą w odniesieniu do wszystkich mieszkańców.
<p>Priorytet 2.4. Rozwój działalności sportowej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Działania związane z modernizacją i rozwojem infrastruktury sportu realizowane będą w miejscach ich lokalizacji. • Działania z zakresu krzewienia sportu realizowane będą w odniesieniu do wszystkich mieszkańców.
<p>Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury na rzecz aktywności i integracji społecznej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja działań związanych z rozwojem czasu wolnego realizowana będzie w sposób zrównoważony w każdym z sołectw. Wspierane i realizowane będą działania bazujące na potencjale przyrodniczym, m. in. we współpracy z Lasami Państwowymi oraz wykorzystujące potencjał rzek Bobru i Kwisy (np. spływy kajakowe). • Realizowane będą prace związane z remontami i modernizacją obiektów infrastruktury społecznej, w tym świetlic wiejskich, również w sposób zrównoważony w przestrzeni całej gminy.
<p>Priorytet 2.6. Przeciwdziałanie problemom społecznym oraz ochrona zdrowia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Działania związane z polityką społeczną realizowane będą w przestrzeni całej gminy.
<p>Priorytet 3.1. Przygotowanie Gminy na inwestycje gospodarcze.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Działania związane z powiększaniem zasięgu oraz aktualizacją Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego realizowane będą sukcesywnie w całej przestrzeni gminy. Priorytetem są obszary poddane presji urbanizacyjnej i inwestycyjnej. • Działania związane z rozwojem funkcji gospodarczej na terenie Gminy realizowane będą w przestrzeniach, które posiadają największe atuty pod względem atrakcyjności inwestycyjnej. Są to obszary, które posiadają dogodne powiązanie komunikacyjne. • Strefa zorganizowanej działalności inwestycyjnej w gminie Żagań obejmuje przede wszystkim duży obszar dużą część miejscowości Tomaszowo (tereny płyty dawnego lotniska oraz przyległe) oraz pojedyncze obszary na terenie całej gminy, obejmujące przede wszystkim istniejące zainwestowanie po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych.
<p>Priorytet 3.2. Aktywna promocja gospodarcza i</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Działania związane z promocją gospodarczą realizowane będą z myślą o terenach inwestycyjnych oraz przedsiębiorcach prowadzących działalność na terenie gminy Żagań. Zakłada się

wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.	realizację wspólnych działań promocyjnych z samorządami w układzie funkcjonalnym.
---	---

Źródło: Opracowanie własne

6.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Żagań

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027 wskazują na kontynuacyjny sposób prowadzenie polityki rozwoju, która ukierunkowana będzie na integrację przestrzenną, społeczną i wykorzystanie atutów lokalizacyjnych związanych z położeniem w sąsiedztwie ośrodków miejskich Żagania i Żar, dobrym dostępem do sieci drogowej, bliskością granicy z Niemcami (co wpływa na atrakcyjność inwestycyjną).

Mając na względzie powyższe, należy uznać, że aktualne są ustalenia zawarte w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żagań w odniesieniu do polityki przestrzennej.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego wskazuje rozwiązania odnoszące się do wymiarów funkcjonowania Gminy Żagań, które co do zasady spójne są z założeniami Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027, poza kwestią wagi, jakiej poświęcono rozwojowi gospodarki rolnej.

Warto zauważyć, iż ze względu na duże znaczenie funkcji rolnictwa dla wymiaru przestrzennego, w Studium priorytetowo potraktowano zagadnienia rozwoju rolnictwa, wskazując je jako zadania o dużej szansie dla rozwoju ekonomicznego gminy i jej mieszkańców. Diagnoza i analiza opracowana na potrzeby Strategii Rozwoju wskazuje na dużo mniejsze znaczenie sektora rolnego w kreowaniu procesów rozwoju społeczno-gospodarczego.

Tabela 15. Wymiar i zakres interwencji wskazany w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

Lp.	Wymiar	Zakres interwencji przedstawiony w SUIKZP
1.	Strefa osadnictwa wiejskiego	<p>Przyjmuje się hierarchię ośrodków:</p> <ul style="list-style-type: none">ośrodek wiejski podstawowy - Tomaszowo, Rudawica, Trzebów, Dziatrychowice, Miodnica, Jelenin,wieś elementarna - pozostałe wsie w Gminie. <p>W ramach realizowanych celów zakłada się:</p> <ul style="list-style-type: none">utrzymanie produkcji rolnej na obszarach wiejskich,zakaz zabudowy gruntów rolnych klas III i IV, które do tej pory nie uzyskały zgody na przeznaczenie na cele nierolnicze i nie są przeznaczone pod budownictwo w studium,wspomaganie rozwoju wielkotowarowych gospodarstw rolnych,wspomaganie inicjatyw w dziedzinie form alternatywnych rolnictwa - warzywnictwo, kwaciarstwo, sadownictwo, agroturystyka i budowa usług rzemiosła na tej bazie,

Lp.	Wymiar	Zakres interwencji przedstawiony w SUIKZP
		<ul style="list-style-type: none"> • stałe zwiększanie dostępu mieszkańców obszarów wiejskich do mediów infrastruktury technicznej, • standardem urbanistycznym jest zespół obiektów tworzących siedlisko tj. dom mieszkalny z budynkami gospodarczymi nawiązujących charakterem każdorazowo do lokalnych tradycji i krajobrazu, • rozwój przetwórstwa produktów rolnych i runa leśnego na bazie lokalnych zasobów, • wspomaganie inicjatyw w zakresie rozwoju infrastruktury obsługi rolnictwa - rynek środków produkcji, sprzętu rolniczego punktów skupu itp.
2.	Strefa kompleksów leśnych	<p>Cele i zadania realizowane w tej strefie pokrywają się z problematyką określoną w kierunkach ochrony ekosystemów leśnych. Ponadto określono obszary leśne, które pozostaną niedostępne dla penetracji ze względu na objęcie funkcją terenów specjalnych - obowiązują specjalne zasady (regulowane odrębnymi przepisami) poruszania się w obrębie i okolicy tych terenów, ze względu na zachowanie bezpieczeństwa.</p> <p>Penetracja turystyczna obszarów leśnych odbywać się powinna przede wszystkim na podstawie przyjętych programów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebiegu ścieżek rowerowych, • tras edukacji ekologicznej, • tras rekreacji konnej.
3.	Strefa produkcji rolnej	<p>Obejmuje obszary upraw rolnych, łąk bez prawa zabudowy. Cele i zadania realizowane w tej strefie pokrywają się z problematyką określoną w kierunkach ochrony gleb. Ponadto, ze względu na bliskość dużych rynków zbytu (Berlin, Wrocław, Zielona Góra), a także warunki klimatyczne należy rozważyć możliwość wprowadzenia form alternatywnych rolnictwa - warzywnictwo, kwaciarstwo, sadownictwo itp.</p> <p>W celu utrzymania produkcji rolnej w formie tradycyjnej wskazane jest przyjąć program wspomaganie rozwoju wielkotowarowych gospodarstw rolnych.</p> <p>W obrębie tej strefy można realizować program tworzenia małych zbiorników retencyjnych i tworzyć gospodarstwa hodowli ryb, rozwijać turystykę wędkarską, rozbudowywać istniejące fermy drobiarskie.</p>
4.	Strefa zorganizowanej działalności inwestycyjnej	<p>Obejmuje przede wszystkim duży obszar w okolicach wsi Rudawica i Trzebów - w sąsiedztwie terenów specjalnych, dużą część miejscowości Tomaszowo (tereny płyty dawnego lotniska oraz przyległe) oraz pojedyncze obszary na terenie całej gminy, obejmujące</p>

Lp.	Wymiar	Zakres interwencji przedstawiony w SUIKZP
		<p>przede wszystkim istniejące zainwestowanie po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych.</p> <p>Obszary te będą wymagać:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kompleksowego podejścia planistycznego - w celu określenia szczegółowych rozwiązań komunikacji wewnętrznej, charakteru zabudowy, działań ochronnych w stosunku do terenów przyległych, sposobu zabezpieczenia w sieci infrastruktury technicznej; nie dotyczy to miejscowości Tomaszowo, która posiada aktualny miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, • akcji promocyjnej i rozpoznania potrzeb inwestorskich - w celu określenia możliwości i osiągnięcia wysokiej aktywizacji gospodarczej tych terenów, stworzenia nowych, alternatywnych miejsc pracy dla mieszkańców gminy.
5.	<p>Strefa turystyki i rekreacji</p>	<p>Celem jest udostępnienie atrakcyjnych części terenu Gminy klientowi turystyce. Strefą tą objęto dolinę rzeki Bóbr wraz z przyległymi kompleksami leśnymi oraz częściowo dolinę rzeki Kwisy. Podstawowym elementem prowadzonych usług turystycznych będą istniejące i projektowane stawy i zbiorniki retencyjne, powstałe po eksploatacji złóż kruszywa naturalnego. W pierwszej kolejności zakłada się rozwój tej funkcji w rejonie wsi Stary Żagań i Pożarów, następnie w rejonie wsi Gorzupia i w dalszej kolejności, po ewentualnym wyeksploatowaniu złóż kruszywa rejon wsi Miodnica.</p> <p>Zakłada się w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • modernizację, odbudowę i budowę wałów przeciwpowodziowych, • uruchomienie terenów turystycznych w obrębie tej strefy winno odbywać w ramach założonych i zaakceptowanych przez organy gminy programów, zgodnie z obowiązującymi przepisami, • wykorzystanie istniejących hałd piasku - powstałych w trakcie eksploatacji kruszywa - jako punktów widokowych, hałdy należy zabezpieczyć przed ewentualnym wymywaniem w trakcie zalewu wodami powodziowymi, • udostępnienie turystyczne jak największej ilości stawów i zbiorników retencyjnych.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Żagań

7. System zarządzania strategią

7.1. Zasady wdrażania i monitoringu

Strategia Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027 jest najważniejszym dokumentem strategicznym Gminy, wyznaczającym kierunki działań, które sukcesywnie powinny być wdrażane. Jest dokumentem komplementarnym do Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, tj. stanowi uzupełnienie i rozwinięcie założeń rozwojowych regionu w wymiarze lokalnym. Spójność planowania na poziomie regionalnym i lokalnym jest kluczowa dla powodzenia realizacji zamierzeń rozwojowych w gminie Żagań

Strategia Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027 jest dokumentem wyjściowym dla szeregu polityk rozwojowych poziomu lokalnego, w tym związanych z planowaniem przestrzennym, zagadnieniami społecznymi, promocji gminy, rewitalizacji.

Jest dokumentem, który powinien być realizowany ponad podziałami politycznymi, angażując wszelkie możliwe zasoby i środki. Ukierunkowany jest na podnoszenie jakości życia mieszkańców, powinien być co do zasady wdrażany bez względu na kadencyjność władz samorządowych. Strategia bazuje bowiem na szczegółowej diagnozie społeczno-gospodarczej i uwzględnia uwarunkowania przestrzenne rozwoju gminy. Model rozwoju gminy opiera się na faktach oraz zdiagnozowanych potrzebach mieszkańców.

Kluczowym aspektem zarządzania realizacją Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027 jest system wdrażania i monitoringu, który opierać będzie się na strukturze organizacyjnej i instytucjonalnej Gminy Żagań oraz na lokalnym partnerstwie.

Do podmiotów wdrażających Strategię należeć będzie:

- **Rada Gminy w Żagań** – pełniąca bieżący nadzór nad realizacją Strategii, uwzględniająca jej ustalenia przy tworzeniu budżetu oraz Wieloletniej Prognozy Finansowej, uchwalająca zmiany zapisów Strategii, planów zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Żagań,
- **Wójt Gminy Żagań** – podejmujący bieżące decyzje realizacyjne, przygotowujący materiały informacyjne i decyzyjne dla Rady, prowadzący działania informacyjno-promocyjne,
- **Koordinator Strategii**, gromadzący dokumentację związaną z pracami nad Strategią oraz informacje określające postępy w jej realizacji w formie sprawozdań z wykonania Strategii (przygotowywane co dwa lata),
- **Podmioty realizujące poszczególne zadania opisane w Strategii**, wykonujące przyjęte zadania i opracowujące sprawozdania dotyczące tych zadań dla Koordynatora Strategii.

Monitorowanie realizacji Strategii polegać będzie na zbieraniu informacji i analizowaniu poziomu zbieżności podejmowanych działań z określonymi w Strategii kierunkami (przypisanie

inwestycji/ projektu do poszczególnych kierunków działań). Uzupełnieniem monitoringu opierającego się na produktach będzie analiza wskaźnikowa, odnosząca się zarówno do wizji/wyzwań rozwoju. Monitoring będzie dokonywany co dwa lata: tj. w 2023, 2025 oraz 2027 roku.

System monitoringu stanowić będzie podstawę do ewaluacji i oceny stopnia aktualności Strategii. Aktualizacja Strategii możliwa będzie w przypadku stwierdzenia istotnych zmian uwarunkowań rozwojowych gminy Żagań.

7.2. Ramy finansowe i źródła finansowania

Potencjalne źródła finansowania działań ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027 będą:

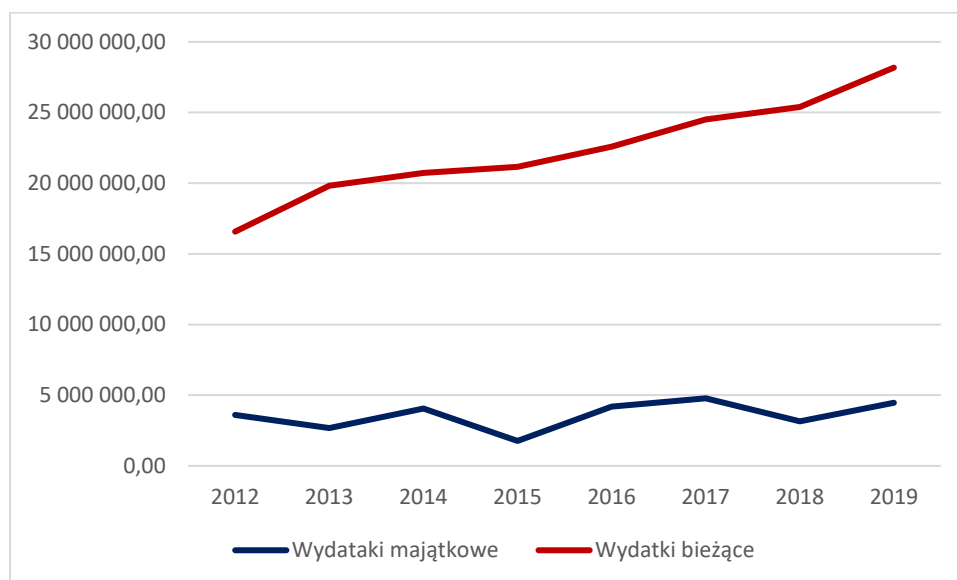
- środki budżetu gminy,
- środki Unii Europejskiej – fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego,
- inne fundusze zewnętrzne – np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetu samorządu województwa – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetu powiatu – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne, np. fundusze celowe,
- środki prywatne, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, mieszkańców,
- partnerstwo publiczno-prywatne.

Danych nt. zdolności finansowania działań rozwojowych przez Gminę Żagań dostarczają informacje nt. wysokości wydatków majątkowych. W okresie poprzedzającym realizację Strategii Gmina Żagań przeznaczala na wydatki majątkowe kwotę rzędu 500 zł na mieszkańca, co było kwotą niższą od średniej w grupie porównawczej (gminy wiejskie z województwa lubuskiego). Zakłada się, że w perspektywie 2027 roku rosnać będą dochody własne gminy, co związane będzie napływem nowych mieszkańców, wzrostem wynagrodzeń, lokalizacją na terenie gminy podmiotów gospodarczych. Przełoży się to na wzrost dochodów z tytułu podatku PIT oraz nieruchomości. Wzrost dochodów własnych Gminy Żagań w perspektywie 2030 roku może wynieść około 50% w stosunku do poziomu z roku 2019 roku. Pandemia COVID-19 niewątpliwie wpłynie na poziom dochodów budżetu gminy, jednocześnie po tym okresie prognozowany jest dalszy wzrost dochodów. Oznacza to, że w perspektywie 2027 roku realne

wyduje się być osiągnięcie poziomu wydatków majątkowych obserwowanych w okresie poprzedzającym realizację Strategii. Są to kwoty rzędu od 3,5 mln do 4,0 mln zł w skali roku.

Przewiduje się, że w perspektywie 2027 roku Gmina Żagań na działania rozwojowe (wydatki majątkowe) przeznaczy kwotę pomiędzy 35,0 a 40,0 mln zł.

Wykres 2. Wydatki majątkowe oraz bieżące gminy Żagań w okresie od 2012 do 2019 roku (w zł)

Źródło: opracowanie własne podstawie danych GUS

7.3. Wytyczne dla sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027 jest dokumentem wyjściowym dla szeregu polityk rozwojowych poziomu lokalnego, w tym związanych z planowaniem przestrzennym, zagadnieniami społecznymi, ochroną środowiska.

Poniżej przedstawiono informację nt. aktualności wytycznych z poziomu lokalnego polityk rozwoju.

Tabela 16. Ocena aktualności lokalnych planów i polityk rozwoju Gminy Żagań

Lp.	Dokument	Ocena aktualności	Uzasadnienie
1.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żagań	Aktualny	UCHWAŁA NR X/49/15 RADY GMINY ŻAGAŃ z dnia 18 września 2015 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Żagań
2.	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Żagań do roku 2020	Konieczność aktualizacji	Minął okres obowiązywania dokumentu.

Lp.	Dokument	Ocena aktualności	Uzasadnienie
3.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żagań	Konieczność aktualizacji	Minął okres obowiązywania dokumentu.

Źródło: opracowanie własne

7.4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

W tym rozdziale przedstawiono wytyczne odnoszące się do systemu monitoringu. System monitoringu stworzony został z myślą o stałej obserwacji zmian zachodzących w przestrzeni gminy, które można powiązać z zakresem prowadzonej interwencji publicznej.

System monitoringu opiera się na następujących danych:

- **Wskaźniki produktu** – odnoszące się do kierunków działań. Jest to swoista lista sprawdzająca, odnosząca się do działań, projektów, inwestycji, przedsięwzięć, które podejmowane będą przez lub z inicjatywy Gminy Żagań, które można przypisać do poszczególnych kierunków działań Strategii. Lista wskaźników produktu umożliwia faktyczne śledzenie postępów realizacji Strategii. Punktem wyjścia będą dane dla 2020 roku. Kluczowe dla pomiaru w oparciu o wskaźniki produktu będzie zorganizowanie systemu pozyskiwania danych pochodzących z rozproszonego systemu. Jednocześnie przy doborze wskaźników kierowano się zasadą możliwości pozyskania danych przez zasoby gminne. Większość wskaźników to faktycznie dane i informacje nt. realizowanych inwestycji i projektów przez Gminę Żagań lub podmioty publiczne. Dane pochodzić będą one z różnych wydziałów i instytucji, dlatego ważne jest zbudowanie wewnętrznego systemu komunikacji.
- **Ocena jakości życia** – na podstawie badań przeprowadzonych z mieszkańcami – zrealizowanych w połowie okresu obowiązywania dokumentu, tj. w 2025 oraz na koniec okresu pomiaru, tj. w 2027 roku, wg treści ankiety badawczej zrealizowanej na potrzeby diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Żagań w 2020 roku.
- **Wskaźniki rezultatu** – odnoszące się do wizji, celów oraz wyzwań rozwojowych i oceniające oczekiwane efekty realizacji polityki rozwoju Gminy Żagań.

Tabela 17. Wyzwania rozwojowe oraz oczekiwane efekty realizacji Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027

Wyzwanie	Oczekiwane efekty									
	Ochrona środowiska	Zachowanie dziedzictwa kulturowego	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Rozwój oferty mieszkaniowej gminy	Napływ nowych mieszkańców	Zwiększenie dochodów budżetowych gminy	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej	Wzmocnienie atrakcyjności rynku pracy	Integracja społeczna	Wzrost kapitału społecznego
Wyzwanie 1. Wzmocnić funkcję gospodarczą gminy.										
Wyzwanie 2. Poprawić jakość przestrzeni osadniczej.										
Wyzwanie 3. Stworzyć ofertę osiedlania się na terenie gminy.										
Wyzwanie 4. Realizować i wspierać działania z zakresu ochrony środowiska.										
Wyzwanie 5. Rozwijać ofertę czasu wolnego.										
Wyzwanie 6. Dostosować politykę społeczną do zmieniających się potrzeb.										
Wyzwanie 7. Rozwijać edukację, wychowanie i opiekę nad dziećmi.										
Wyzwanie 8. Umożliwić mieszkańcom udział w życiu społecznym gminy.										
Wyzwanie 9. Eksponować i chronić walory kulturowe gminy.										
Wyzwanie 10. Aktywnie uczestniczyć w kreowaniu rozwoju w ujęciu funkcjonalnym.										

Źródło: opracowanie własne

Tabela 18. Wskaźniki rezultatu

Rezultat	Wskaźnik	Źródło	Wartość wyjściowa	Wartość końcowa
Ochrona środowiska	Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków	GUS	6520 (2019 rok)	Wartość wyższa o 10%
	Ocena stanu środowiska	Badanie z mieszkańcami	Wg ankiety z 2020 roku	Ocena wyższa
Podniesienie jakości życia mieszkańców	Ocena wg składowych z badań ankietowych z mieszkańcami	Badanie z mieszkańcami	Wg ankiety z 2020 roku	Ocena wyższa
Rozwój oferty mieszkaniowej gminy	Budynki mieszkalne i zasoby mieszkaniowe w gminie	GUS	1513 (2019 rok)	Wartość wyższa o 7,5% w stosunku do 2019 roku
Napływ nowych mieszkańców	Liczba mieszkańców gminy	GUS	7306 (2019 rok)	Wartość wyższa o 2,5% w stosunku do 2019 roku
Zwiększenie dochodów budżetowych gminy	Udział w podatku z PIT	GUS	5,1 mln zł (2019 rok)	Wartość wyższa o 50% w stosunku do 2019 roku
	Dochody własne na 1 mieszkańca	GUS	2221 zł (2019 rok)	Wartość wyższa o 50% w stosunku do 2019 roku
Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej	Podatek od nieruchomości	GUS	4,1 mln zł (2019 rok)	Wartość wyższa o 30% w stosunku do 2019 roku
Integracja społeczna	Liczba sołectw posiadających rozwiniętą infrastrukturę społeczną (świetlice, inne obiekty)	UG	(do ustalenia)	100%
	Liczba sołectw zaangażowanych w inicjatywy sołeckie	UG	(do ustalenia)	100%
Wzrost kapitału społecznego	Liczba organizacji pozarządowych realizująca zadania publiczne	UG	(do ustalenia)	Wyższa o 10%
	Środki gminy przeznaczone na współpracę z organizacjami pozarządowymi	UG	(do ustalenia)	Wyższa o 50%

Źródło: opracowanie własne

Tabela 19. Wskaźniki produktu odnoszące się do realizowanych działań – lista sprawdzająca

Priorytet	Kierunek działania	Wskaźnik produktu	Źródło	2021	2023	2025	2027
Priorytet 1.1. Gmina ekologiczna.	1. Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w aglomeracji.	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków w aglomeracji.	UG				
	2. Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków poza aglomeracją.	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków w poza aglomeracją.	UG				
	3. Modernizacja kotłowni w zakresie wymiany źródeł grzewczych na ekologiczne.	Liczba zmodernizowanych kotłowni.	UG				
	4. Modernizacja oświetlenia w zakresie wymiany źródeł na ekologiczne.	Liczba miejscowości w gminie posiadająca zmodernizowane oświetlenie.	UG				
	5. Wspieranie rozwoju farm fotowoltaicznych.	Liczba utworzonych farm fotowoltaicznych.	UG				
	6. Budowa ścieżek rowerowych.	Długość zbudowanych ścieżek rowerowych.	UG				
	7. Wspieranie budowy instalacji niezbędnych do pozyskania energii ze źródeł odnawialnych.	Liczba powstałych instalacji OZE na terenie gminy.	UG				
Priorytet 1.2. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i drogowej.	1. Budowa i modernizacja sieci dróg oraz towarzyszącej infrastruktury drogowej.	Długość zbudowanych i zmodernizowanych dróg.	UG				
	2. Wymiana wiat przystankowych.	Liczba wymienionych wiat przystankowych.	UG				
	3. Wspieranie budowy i modernizacji sieci telekomunikacyjnej i informacyjnej.	Liczba miejscowości w gminie Żagań bez białych plam w dostępie do szeroko pasmowego Internetu (min. 75% odbiorców w danej miejscowości posiada dostęp do szeroko pasmowego Internetu).	UG				
	4. Modernizacja dróg gminnych.	Zmodernizowana długość dróg gminnych.	UG				
	5. Organizowanie i koordynacja usług transportu publicznego.	Liczba miejscowości z dostępem do komunikacji publicznej.	UG				
Priorytet 1.3. Wzmocnienie wizerunku i estetyki gminy.	1. Odnowa wsi Gminy Żagań.	Liczba miejscowości, w których zrealizowano działania z zakresu odnowy wsi.	UG				
	2. Budowa ciągów pieszych i rowerowych.	Długość zbudowanych ciągów pieszych i rowerowych.	UG				
	3. Wydzielenie na chodnikach padów do poruszania się rowerem i ich oznakowanie.	Długość padów.	UG				
	4. Nasadzenie zieleni.	Liczba miejscowości, w których realizowano działania z zakresu nasadzenia zieleni.	UG				

Priorytet	Kierunek działania	Wskaźnik produktu	Źródło	2021	2023	2025	2027
	5. Stworzenie miejsc parkingowych oraz wydzielenie terenów pod garaże.	Liczba miejscowości, w których zrealizowano działania z zakresu tworzenia miejsc parkingowych oraz terenów pod garaże.	UG				
	6. Modernizacja i budowa oświetlenia.	Liczba miejscowości, w których zmodernizowano lub zbudowano oświetlenie.	UG				
	7. Remonty i zabezpieczenie obiektów sakralnych oraz zabytków.	Liczba wyremontowanych i zabezpieczonych obiektów sakralnych.	UG				
	8. Zagospodarowanie parku.	Zagospodarowany park.	UG				
	9. Rewitalizacja obszarów wiejskich.	Liczba miejscowości, w których realizowano działania rewitalizacyjne.	UG				
	10. Tworzenie tras konnych.	Długość tras konnych.	UG				
	11. Budowa Cmentarza Komunalnego.	Utworzony cmentarz komunalny.	UG				
Priorytet 1.4. Ochrona przed klęskami żywiołowymi.	1. Modernizacja i budowa infrastruktury chroniącej przed powodzią.	Liczba rozwiązań infrastrukturalnych w zakresie ochrony przed powodzią.	UG				
	2. Dopuszczenie straży pożarnej w nowoczesny sprzęt bojowy.	Liczba wspartych OSP.	UG				
	3. Poprawa i rozwój warunków funkcjonowania OSP.	Liczba wspartych OSP.	UG				
	4. Rozwój infrastruktury chroniącej przed suszą między innymi mała retencja, nawodnienia.	Liczba rozwiązań infrastrukturalnych z zakresu ochrony przed suszą, małej retencji, nawodnień.	UG				
	5. Rozwój infrastruktury oraz prowadzenie działań z zakresu melioracji i odwodnienia.	Liczba rozwiązań infrastrukturalnych z zakresu melioracji.	UG				
Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury, bazy dydaktycznej oraz potencjału instytucjonalnego szkół.	1. Remonty budynków szkolnych.	Liczba wyremontowanych budynków szkolnych.	UG				
	2. Dopuszczenie w sprzęt dydaktyczny.	Liczba placówek edukacyjnych wyposażonych w sprzęt dydaktyczny.	UG				
	3. Racjonalne wykorzystanie, rozbudowa i systematyczna modernizacja zaplecza sportowego szkół wraz z budową placów zabaw.	Liczba rozbudowanych i zmodernizowanych obiektów zaplecza sportowego.	UG				
	4. Dopuszczenie bibliotek.	Liczba wyposażonych bibliotek.	UG				
	5. Stworzenie pracowni i modernizacja pracowni szkolnych.	Liczba utworzonych i zmodernizowanych pracowni szkolnych.	UG				
	6. Termomodernizacja budynków szkolnych.	Liczba budynków szkolnych poddana termomodernizacji.	UG				

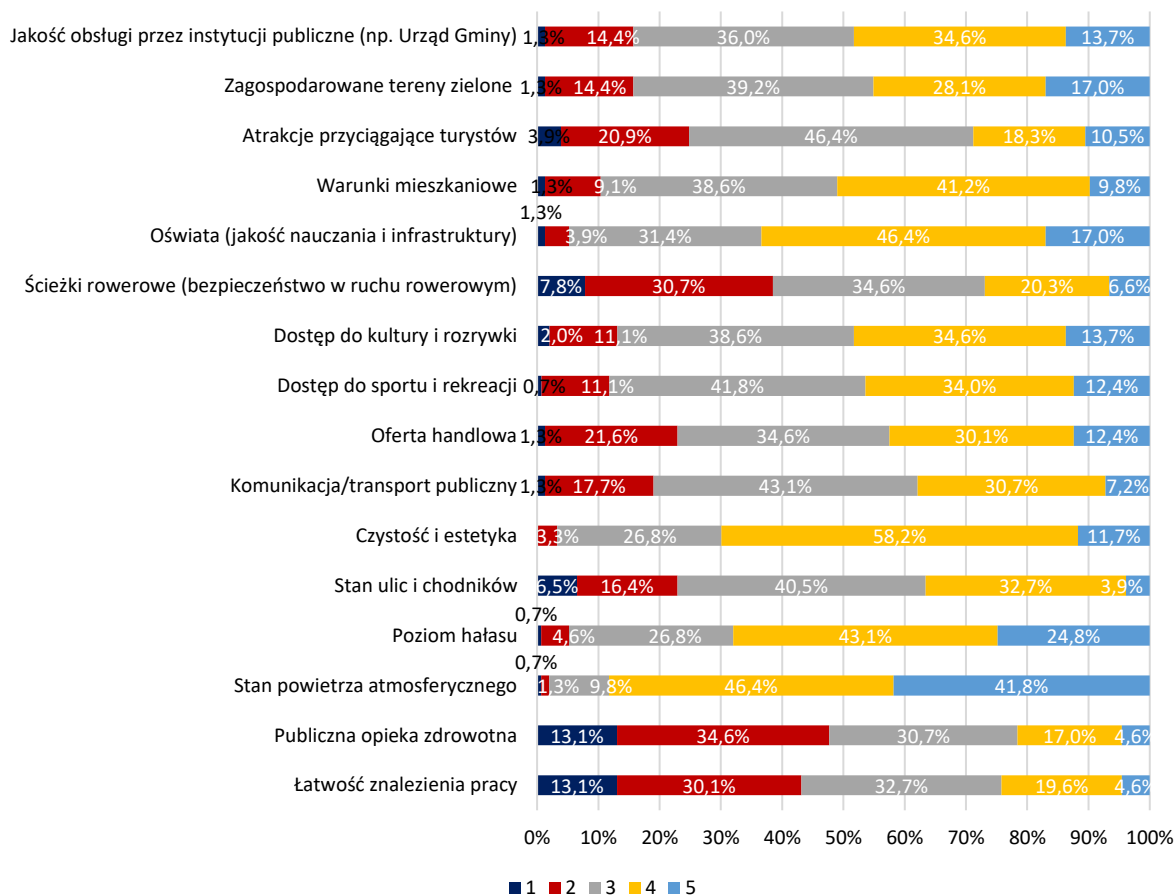
Priorytet	Kierunek działania	Wskaźnik produktu	Źródło	2021	2023	2025	2027
	7. Dostosowanie placówek edukacyjnych do potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.	Liczba dostosowanych placówek edukacyjnych do potrzeb osób niepełnosprawnych.	UG				
	8. Utworzenie centrum żłobkowo – przedszkolnego na terenie gminy Żagań.	Utworzone centrum żłobkowo-przedszkolne.	UG				
	9. Działania usprawniające i rozwijające działanie żłobka gminnego.	Działające centrum żłobkowo-przedszkolne.	UG				
	10. Doskonalenie nauczycieli.	Liczba nauczycieli uczestniczących w szkoleniach/ kształceniu.	UG				
Priorytet 2.2. Podwyższenie poziomu edukacji „przez całe życie”.	1. Programy edukacyjne dla młodzieży.	Liczba realizowanych programów edukacyjnych dla młodzieży.	UG				
	2. Programy edukacyjne i rozwijające dla dzieci w wieku do lat 3.	Liczba realizowanych programów edukacyjnych dla dzieci w wieku do 3 lat.	UG				
	3. Programy edukacyjne dla dzieci szkolnych i przedszkolnych.	Liczba realizowanych programów edukacyjnych dla dzieci szkolnych i przedszkolnych.	UG				
	4. Programy edukacyjne dla dorosłych.	Liczba realizowanych programów edukacyjnych dla dorosłych.	UG				
	5. Szkolenia pracowników instytucji gminnych.	Liczba przeszkolonych pracowników instytucji gminnych.	UG				
	6. Rozwój zajęć pozalekcyjnych w placówkach edukacyjnych (wyrównawczych oraz rozwijających umiejętności).	Liczba realizowanych programów dot. zajęć pozalekcyjnych.	UG				
	7. Wspieranie i aktywizacja osób niepełnosprawnych.	Liczba realizowanych programów z zakresu wspierania i aktywizacji osób niepełnosprawnych.	UG				
Priorytet 2.3. Rozwój kultury.	1. Organizacja czasu wolnego mieszkańców.	Liczba uczestników imprez kulturalnych i rozrywkowych.	UG				
	2. Organizacja imprez kulturalnych i promocyjnych.	Liczba uczestników imprez kulturalnych i rozrywkowych.	UG				
	3. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych.	Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą w ramach rocznych programów współpracy.	UG				
	4. Współpraca ze stowarzyszeniami, zespołami artystycznymi.	Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą w ramach rocznych programów współpracy.	UG				
	5. Wspieranie i promocja organizacji zrzeszających twórców ludowych, zespoły folklorystyczne.	Liczba aktywnych zespołów artystycznych.	UG				
	6. Dopuszaenie bibliotek.	Liczba doposażonych bibliotek.	UG				

Priorytet	Kierunek działania	Wskaźnik produktu	Źródło	2021	2023	2025	2027
	7. Działalność klubów Senior + i innych zrzeszających osoby po 60 r. ż.	Liczba aktywnie działających zrzeszeń osób w wieku senioralnym.	UG				
Priorytet 2.4. Rozwój działalności sportowej.	8. Remont i rozwój bazy sportowej.	Liczba zbudowanej i zmodernizowanej infrastruktury bazy sportowej.	UG				
	9. Modernizacja i budowa zaplecza sportowego.	Liczba zbudowanej i zmodernizowanej infrastruktury zaplecza sportowego.	UG				
	10. Wspieranie i promocja organizacji zrzeszających kluby sportowe.	Liczba wspartych klubów sportowych.	UG				
	11. Budowa hali sportowej.	Zbudowana hala sportowa.	UG				
	12. Budowa placów skate – park.	Liczba utworzonych skate-parków.	UG				
Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury na rzecz aktywności i integracji społecznej.	1. Remont, budowa, modernizacja, przebudowa świetlic wiejskich.	Liczba zbudowanych, zmodernizowanych świetlic wiejskich.	UG				
	2. Budowa placów zabaw.	Liczba utworzonych placów zabaw.	UG				
	3. Budowa siłowni zewnętrznych.	Liczba utworzonych siłowni zewnętrznych.	UG				
	4. Wyznaczenie nowych szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych, tras rowerowych.	Liczba wyznaczonych nowych szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych, tras rowerowych.	UG				
	5. Budowa ścieżek rowerowych.	Długość zbudowanych ścieżek rowerowych.	UG				
	6. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej.	Liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych.	UG				
	7. Budowa bazy kajakowej, wodnej.	Utworzona baza kajakowa, wodna.	UG				
	8. Stworzenie centrum rekreacyjnego dla mieszkańców i turystów.	Stworzone centrum rekreacyjne dla mieszkańców i turystów.	UG				
Priorytet 2.6. Przeciwdziałanie problemom społecznym oraz ochrona zdrowia.	1. Kształtowanie w uczniach postaw prospołecznych – z przygotowaniem do życia w rodzinie i społeczeństwie.	Liczba działań z zakresu kształtowania postaw prospołecznych.	UG				
	2. Działania w zakresie poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałanie problemom społecznym.	Liczba działań z zakresu poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałanie problemom społecznym.	UG				
	3. Programy pracy z rodzinami mającymi problemy społeczne.	Liczba działań z zakresu pracy z rodzinami mającymi problemy społeczne.	UG				
	4. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji mieszkańców.	Liczba działań z zakresu rozwoju i upowszechniania aktywnej integracji.	UG				

Priorytet	Kierunek działania	Wskaźnik produktu	Źródło	2021	2023	2025	2027
	5. Utworzenie i prowadzenie centrum opiekuńczo – mieszkalnego oraz rozwój mieszkań chronionych.	Utworzone i działające centrum opiekuńczo-mieszkalne.					
		Liczba utworzonych mieszkań chronionych.					
	6. Profilaktyka zdrowotna.	Liczba programów z zakresu profilaktyki zdrowotnej.	UG				
	7. Szczepienia mieszkańców.	Liczba programów szczepień.	UG				
Priorytet 3.1. Przygotowanie Gminy na inwestycje gospodarcze.	1. Zmiana sposobu użytkowania gruntów z przeznaczeniem na działalność gospodarczą.	Powierzchnia gruntów związana ze zmianą sposobu ich użytkowania na działalność gospodarczą.	UG				
	2. Wydzielenie i uzbrojenie terenów na cele inwestycyjne.	Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych.	UG				
	3. Działania mające na celu uporządkowanie planowania przestrzennego.	Liczba zaktualizowanych/ opracowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	UG				
	4. Tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	Liczba zaktualizowanych/ opracowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	UG				
Priorytet 3.2. Aktywna promocja gospodarcza i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.	1. Promocja terenów inwestycyjnych.	Liczba działań w zakresie promocji terenów inwestycyjnych.	UG				
	2. Tworzenie bazy agroturystycznej i noclegowej na terenie gminy Żagań.	Baza agroturystyczna i noclegowa.	UG				
	3. Promocja gminy.	Działania w zakresie promocji gminy.	UG				
	4. Udział w targach.	Liczba uczestnictw w targach.	UG				
	5. Opracowanie kampanii promocyjnych ich wdrażanie i monitoring.	Liczba kampanii promocyjnych.	UG				
	6. Wspieranie rozwoju lokalnych specjalizacji gospodarczych, w tym przetwórstwa produktów rolnych, usług, rzemiosła, turystyki, gospodarstw ekologicznych.	Liczba działań wspierających rozwój przedsiębiorczości.	UG				

Źródło: opracowanie własne

Wykres 3. System oceny jakości życia wg badań z mieszkańcami gminy Żagań w 2020 roku

Źródło: Wyniki badań ilościowych z mieszkańcami gminy

8. Spójność strategii rozwoju gminy ze strategią rozwoju województwa

Strategia Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021 -2030 wpisuje się w założenia Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030.

Tabela 20. Spójność założeń Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 oraz Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030	Powiązania wykazane w Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027
<p>CEL STRATEGICZNY 1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna.</p> <p>1.1 Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji.</p> <p>1.2 Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku.</p> <p>1.3 Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy.</p> <p>1.4 Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu.</p> <p>1.5 Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i wsparcie reindustrializacji.</p> <p>1.6 Rozwój potencjału turystycznego.</p> <p>1.7 Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych.</p>	<p>Cel III. Rozwinięta funkcja gospodarcza.</p> <p>Priorytet 3.1. Przygotowanie Gminy na inwestycje gospodarcze.</p> <p>Priorytet 3.2. Aktywna promocja gospodarcza i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.</p>
<p>CEL STRATEGICZNY 2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi.</p> <p>2.1 Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi.</p> <p>2.2 Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów.</p> <p>2.3 Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia.</p> <p>2.4 Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego.</p>	<p>Cel I. Atrakcyjna i bezpieczna przestrzeń do życia.</p> <p>Priorytet 1.3. Wzmocnienie wizerunku i estetyki gminy.</p> <p>Cel II. Aktywni mieszkańcy.</p> <p>Priorytet 2.1. Rozwój infrastruktury, bazy dydaktycznej oraz potencjału instytucjonalnego szkół.</p> <p>Priorytet 2.2. Podwyższenie poziomu edukacji „przez całe życie”.</p> <p>Priorytet 2.3. Rozwój kultury.</p> <p>Priorytet 2.4. Rozwój działalności sportowej.</p> <p>Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury na rzecz aktywności i integracji społecznej.</p>

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030	Powiązania wykazane w Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027
<p>2.5 Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu.</p> <p>2.6 Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej.</p>	<p>Priorytet 2.6. Przeciwdziałanie problemom społecznym oraz ochrona zdrowia.</p>
<p>CEL STRATEGICZNY 3. Integracja przestrzenna regionu.</p> <p>3.1 Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego.</p> <p>3.2 Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej.</p> <p>3.3 Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego.</p> <p>3.4 Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu.</p> <p>3.5 Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi.</p>	<p>Cel I. Atrakcyjna i bezpieczna przestrzeń do życia.</p> <p>Priorytet 1.1. Gmina ekologiczna.</p> <p>Priorytet 1.2. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i drogowej.</p> <p>Priorytet 1.4. Ochrona przed klęskami żywiołowymi.</p> <p>Cel III. Rozwinięta funkcja gospodarcza.</p> <p>Priorytet 3.1. Przygotowanie Gminy na inwestycje gospodarcze.</p> <p>Priorytet 3.2. Aktywna promocja gospodarcza i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.</p>
<p>CEL STRATEGICZNY 4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.</p> <p>4.1 Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna.</p> <p>4.2 Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka województwa.</p> <p>4.3 Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu.</p> <p>4.4 Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym.</p> <p>4.5 Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa.</p>	<p>Cel I. Atrakcyjna i bezpieczna przestrzeń do życia.</p> <p>Priorytet 1.1. Gmina ekologiczna.</p> <p>Priorytet 1.2. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i drogowej.</p> <p>Priorytet 1.4. Ochrona przed klęskami żywiołowymi.</p> <p>Cel II. Aktywni mieszkańcy.</p> <p>Priorytet 2.6. Przeciwdziałanie problemom społecznym oraz ochrona zdrowia.</p> <p>Cel III. Rozwinięta funkcja gospodarcza.</p> <p>Priorytet 3.1. Przygotowanie Gminy na inwestycje gospodarcze.</p> <p>Priorytet 3.2. Aktywna promocja gospodarcza i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.</p>

Źródło: opracowanie własne

Uzupełnieniem spojrzenia na rozwój regionalny województwa lubuskiego, który zdefiniowany został w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, jest tzw. wymiar terytorialny polityki rozwoju.

W Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 wskazano obszary strategicznej interwencji (tzw. OSI), które obejmują swoim zasięgiem gminę Żagań. Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) są to wskazane w strategii rozwoju przestrzenie, do których w szczególnym stopniu należy kierować interwencję publiczną, obejmującą inwestycje, finansowane z różnych źródeł (w tym gospodarcze, infrastrukturalne i w zasoby ludzkie).

Tabela 21. OSI wskazane z poziomu regionalnego obejmujące swoim zasięgiem Gorzów Wielkopolski.

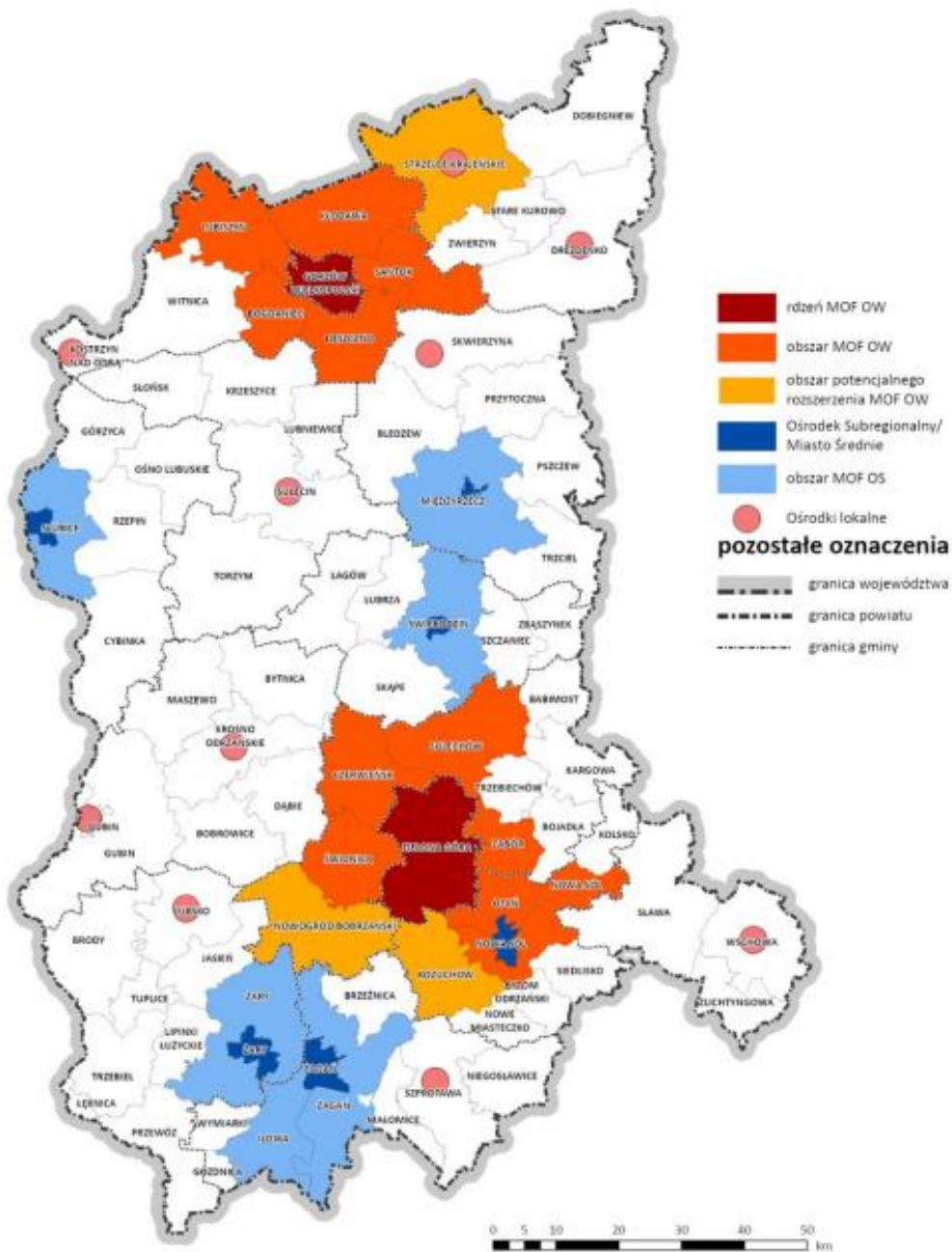
OSI wskazane z poziomu regionalnego.	Zakres planowanych działań.
<p>Miejski obszar funkcjonalny Żary-Żagań</p>	<p>Obejmuje obok tych miast stanowiących jego rdzeń, również sąsiadujące gminy wiejskie Żary i Żagań oraz gminę Łłowa.</p> <p>Interwencja skierowana dla miast subregionalnych i lokalnych powinna obejmować m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój przedsiębiorczości oraz przygotowanie (uzbrojenie) terenów inwestycyjnych; • projekty rewitalizacyjne; • poprawę jakości świadczenia usług publicznych; • inwestycje związane z polepszeniem jakości środowiska naturalnego; • podnoszenie kompetencji i umiejętności mieszkańców; • wspieranie rozwiązań o charakterze smart city; • wspomaganie rozwoju powiązań funkcjonalnych, w tym sąsiadujących ośrodków subregionalnych i lokalnych; • wsparcie infrastruktury mieszkalnictwa.
<p>Obszary wiejskie</p>	<p>Obszary wiejskie położone w obszarach funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich i subregionalnych zaliczają się do wcześniej opisanych kategorii OSI, dotyczących miejskich obszarów funkcjonalnych.</p> <p>Nie wyklucza to jednak możliwości korzystania przez te obszary ze środków na rozwój obszarów wiejskich.</p> <p>Interwencja skierowana do obszarów wiejskich obejmować będzie w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawę dostępu do usług publicznych, w tym dostępności do świadczeń medycznych oraz profilaktyki zdrowotnej, edukacji, usług opiekuńczych oraz kultury i rekreacji, m.in. poprzez współpracę międzygminną, integrującą świadczenie usług i pozwalającą na podnoszenie ich jakości; • uzupełnienie infrastruktury technicznej;

OSI wskazane z poziomu regionalnego.	Zakres planowanych działań.
	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększanie dostępności komunikacyjnej; • podnoszenie kwalifikacji zawodowych mieszkańców i wsparcie lokalnej przedsiębiorczości z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych umożliwiającym zdalne nauczanie i świadczenie usług na odległość; • rozwijanie oferty z obszaru turystyki i rekreacji; • wykorzystanie atrakcyjnej przestrzeni województwa dla lokalizowania ośrodków opieki dla osób starszych z Polski i z zagranicy, przy zapewnianiu odpowiedniego standardu usług zdrowotnych i kulturalnych; • wykorzystanie struktur sieciowych w pobudzaniu aktywności gospodarczej i społecznej (m.in. LGD, ODR, izby rolnicze) • promocja instrumentów współpracy i partnerstwa – włączenie mieszkańców obszarów wiejskich w działania rozwojowe, w tym upowszechnienie instrumentów typu RLKS; • odnowa wsi, wspieranie budowania tożsamości lokalnej i zachowanie wiejskiego dziedzictwa kulturowego i krajobrazu. <p>Wsparcie obszarów wiejskich powinno być realizowane głównie z udziałem środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Zgodnie z przyjętymi przez Rząd RP w lutym 2020 r. założeniami Programowania Rozwoju Obszarów Wiejskich ze Środków Europejskich na lata 2021-2027 na obszarach wiejskich inwestycje dotyczące gospodarowania wodą (magazynowanie, retencja, itp.), gospodarki odpadami i ściekami, infrastruktury umożliwiającej rozwój przedsiębiorczości i powstawania nowych miejsc pracy (transport, energia, Internet, itp.) finansowane byłyby również ze środków Polityki Spójności.</p>
Obszary przygraniczne	<p>Gmina Żagań zlokalizowana jest w tzw. II strefie.</p> <p>Ważnym kierunkiem interwencji polityki regionalnej w stosunku do obszarów przygranicznych jest wspomaganie procesu ich integracji z głównymi obszarami aktywności gospodarczej, dzięki zapewnianiu rozwoju powiązań funkcjonalnych po obu stronach granicy. Wiązać się to powinno m.in. z realizacją projektów infrastrukturalnych i zwiększeniem gęstości połączeń drogowych i kolejowych. Konieczne są ponadto działania na rzecz poprawy standardów życia, wzrostu konkurencyjności i atrakcyjności obszarów przygranicznych, zarówno w wymiarze ekonomicznym, jak i społecznym poprzez inwestycje w infrastrukturę techniczną, edukację i kulturę.</p>

OSI wskazane z poziomu regionalnego.	Zakres planowanych działań.
	<p>Drugi pas to to przygraniczne podregiony gorzowski i zielonogórski (NUTS 3), które obejmują programy współpracy transgranicznej w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej.</p>
<p>Obszary zagrożone powodziami</p>	<p>W województwie lubuskim, ryzyko zalań, podstopień i powodzi dotyczy przede wszystkim rzek: Odra, Warta, Noteć, Bóbr z Kwisą, Nysa Łużycka z Lubszą.</p> <p>Na terenie gmina Żagań stwierdzono występowanie obszarów o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi.</p> <p>Inwestycje przeciwpowodziowe na terenie województwa lubuskiego powinny obejmować w szczególności budowę wałów przeciwpowodziowych, a także innych budowli, takich jak: jazy, przepusty, wały cofkowe, zbiorniki retencyjne. Lista strategicznych inwestycji planowanych do realizacji w latach 2016–2021 na terenie województwa lubuskiego wskazana została w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. Perspektywa tego dokumentu dobiega jednak końca, a w marcu 2020 r. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie rozpoczęło prace nad przeglądem i aktualizacją planów zarządzania ryzykiem powodziowym.</p>

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

Mapa 2. Wymiar terytorialny realizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 w odniesieniu do OSI MOF

Źródło: Departament Geodezji, Gospodarki Nieruchomościami i Planowania Przestrzennego UMWL, Przestrzennego.

9. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. 2021 poz. 247), zwanej dalej OOŚ, przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty planów z dziedziny przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Jednocześnie zgodnie z art. 48 ust. 1 i ust. 2 ustawy OOŚ organ opracowujący projekt dokumentu, po uzgodnieniu z właściwymi organami (Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny) może odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, **jeżeli uzna, że realizacji postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko** oraz w przypadku, gdy analizowany dokument dotyczy niewielkich modyfikacji przyjętych już dokumentów lub obszarów w granicach jednej gminy.

Przy rozważaniu możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko należy wziąć pod uwagę uwarunkowania wynikające z art. 49 Ustawy OOŚ:

1. Charakter działań przewidzianych w dokumencie.
2. Rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko.
3. Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko.

Biorąc pod uwagę charakter planowanego dokumentu należy stwierdzić, że realizacja jego ustaleń nie powinna spowodować znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.

Rodzaj działań ujętych w przedmiotowym dokumencie wskazuje, że większość z nich nie będzie wyznaczała ram dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839), a jedynie część z nich może być rozpatrywana, po szczegółowym określeniu ich zakresu i parametrów, jako przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (np. przedsięwzięcia dot. modernizacji dróg). W przypadku, gdy na późniejszym etapie planowania okaże się, że jakiegokolwiek działania inwestycyjne będą wymagały przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, zostaną one poddane stosowanej ocenie.

W wyniku realizacji założeń dokumentu nie wystąpią znaczące oddziaływania na środowisko, gdyż Strategia realizowana będzie w myśl zasad zrównoważonego rozwoju z poszanowaniem środowiska przyrodniczego.

Nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływanie, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu. Strategia przyczyniać się będzie do poprawy stanu środowiska oraz wspierać będzie realizację polityk wspólnotowych w dziedzinie środowiska (głównie poprzez efektywniejszy transport i komunikację oraz rozwój infrastruktury kanalizacyjnej).

Biorąc pod uwagę powyższe oraz stanowiska Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, Wójt Gminy Żagań odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

10. Spis map, rysunków, tabel i wykresów

Mapa 1. Uwarunkowania rozwoju gminy Żagań.....	37
Mapa 2. Wymiar terytorialny realizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 w odniesieniu do OSI MOF	62
Rysunek 1. Wyzwania rozwojowe gminy Żagań.....	13
Tabela 1. Czynniki rozwojowe SWOT gminy Żagań.....	11
Tabela 2. Kierunki działań w priorytecie 1.1. Gmina ekologiczna.	23
Tabela 3. Kierunki działań w priorytecie 1.2. Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i drogowej.	24
Tabela 4. Kierunki działań w priorytecie 1.3. Wzmocnienie wizerunku i estetyki gminy.....	25
Tabela 5. Kierunki działań w priorytecie 1.4. Ochrona przed klęskami żywiołowymi.	26
Tabela 6. Kierunki działań w priorytecie 2.1. Rozwój infrastruktury, bazy dydaktycznej oraz potencjału instytucjonalnego szkół.....	27
Tabela 7. Kierunki działań w priorytecie 2.2. Podwyższenie poziomu edukacji „przez całe życie”.	28
Tabela 8. Kierunki działań w priorytecie 2.3. Rozwój kultury.....	29
Tabela 9. Kierunki działań w priorytecie 2.4. Rozwój działalności sportowej.	30
Tabela 10. Kierunki działań w priorytecie 2.5. Rozwój infrastruktury na rzecz aktywności i integracji społecznej.	31
Tabela 11. Kierunki działań w priorytecie 2.6. Przeciwdziałanie problemom społecznym oraz ochrona zdrowia.	32
Tabela 12. Kierunki działań w priorytecie 3.1. Przygotowanie Gminy na inwestycje gospodarcze.	33
Tabela 13. Kierunki działań w priorytecie 3.2. Aktywna promocja gospodarcza i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.....	34
Tabela 14. Wymiar przestrzenny realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027.....	38
Tabela 15. Wymiar i zakres interwencji wskazany w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.....	42
Tabela 16. Ocena aktualności lokalnych planów i polityk rozwoju Gminy Żagań	47
Tabela 17. Wyzwania rozwojowe oraz oczekiwane efekty realizacji Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027	49
Tabela 18. Wskaźniki rezultatu	50
Tabela 19. Wskaźniki produktu odnoszące się do realizowanych działań – lista sprawdzająca	51
Tabela 20. Spójność założeń Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030 oraz Strategii Rozwoju Gminy Żagań na lata 2021-2027	57
Tabela 21. OSI wskazane z poziomu regionalnego obejmujące swoim zasięgiem Gorzów Wielkopolski.....	59

Wykres 1. Oczekiwania mieszkańców w odniesieniu do przyszłej polityki rozwoju gminy Żagań	20
Wykres 2. Wydatki majątkowe oraz bieżące gminy Żagań w okresie od 2012 do 2019 roku (w zł)	47
Wykres 3. System oceny jakości życia wg badań z mieszkańcami gminy Żagań w 2020 roku ..	56